

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN KÜRT SORUNUNDAKİ KAMU DİPLOMASİSİ

Yrd. Doç. Dr. Emel POYRAZ*

Öz

Bu makalede, Avrupa Birliği ekseninde tarihsel bir derinlikle Türkiye’de yaratılan Kürt sorununun kamu diplomasisi açısından analizi yapılmıştır. Konunun Avrupalılar tarafından ele alınış şekli, kamu diplomasisinde kullanılan insan hakları, demokratikleşme gibi yumuşak güç unsurları ve azınlıklar bağlamında alınan kararlar, özeldir Avrupa Parlamentosu’nun tutumu irdelenmiştir. Avrupa Birliği’nin politikalarının şekillenmesinde itici bir rol oynayan ve Türkiye için yaygın olarak iddia edilenin aksine, artık kararlarının tavsiye niteliğinden öte anlamları ve dolaylı yollarla bağlayıcılığı olan Avrupa Parlamentosu’nun konuyla ilgili aldığı bazı kararların günümüze nasıl ışık tuttuğu ve olayların rotasını çizdiği belgeler üzerinden okuyucunun dikkatine sunulmuştur. Avrupa Birliği, Kürt sorununda tarihsel süreç içinde ele alındığında uzun vadeye yayılmış ve sistematik bir kamu diplomasisi stratejisi izlediği görünümü vermektedir. Türkiye’ye yönelik talep ve beklentilerini, zamana yaygın ve uygun şartların oluşmasını bekleyen Avrupa Birliği için, öncelikli sorunlar konjonktürel olarak farklılaşabilmektedir. Nitekim, Avrupa Birliği için Kürt sorunu da bu bağlamda ele alınmıştır. Tarihi ve bilimsel kanıtlardan anlaşıldığı üzere, siyasi Kürtçülük adım adım ve her türlü vasıta kullanılarak Türkiye’nin iç ve dış politikasının gündemine girmiş ve burada önemli bir yer işgal etmiş bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler: *Avrupa Birliği, Kürt Sorunu, Avrupa Parlamentosu, Kamu Diplomasisi, Stratejik İletişim, Yumuşak Güç, Kara Propaganda.*

* Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölüm Başkan Yardımcısı, emel.poyraz@marmara.edu.tr.

Abstract**Public Diplomacy of the European Union on Kurdish Issue**

In this article, European Union's public diplomacy on created Kurdish issue for Turkey was analyzed in historical depth. It was examined how the Europeans handled the Kurdish questions and used in the public diplomacy of human rights and democratization as soft power elements. It was evaluated the decisions in particular imposed on human rights and minorities, especially the resolutions passed by the European Parliament. In contrast to common claim in Turkey, decisions of the European Parliament for Turkey now mean beyond the meaning of recommendation and indirect binding, have been analyzed within the documents. All of which are presented to the attention of the reader in this study. Taken in historical perspective, it is viewed that European Union preferred to follow a systematic and spread over the long-term public diplomacy strategy on Kurdish issue. The EU demands and expectations towards Turkey are differed by the time and the appropriate conditions. Thus, Kurdish issue was discussed in this context by public diplomacy of the European Union. In the light of scientific and historical evidences, it is obvious that with step-by-step and using various channels, the Kurdish issue has once again entered Turkey's foreign and domestic policy agenda, and occupied an importance place there.

Key words: *European Union, Kurdish Issue, European Parliament, Public Diplomacy, Strategic Communication, Soft Power, Black Propaganda.*

Giriş

Küreselleşen günümüz dünya siyaset sahnesinde çeşitli devletler, Avrupa Birliği (AB)'nin de içinde olduğu çeşitli uluslararası/üstü kuruluşlar, farklı biçim ve tarzlarda kamu diplomasisi yapmaktadırlar. Bu uluslararası/üstü aktörler, uluslararası ilişkilerin yeni bir yöntemi olarak kullanılmaya başlayan kamu diplomasisi uygulamaları ile kendi görüş, politika ve tezlerini ulusal ve uluslararası kamuoyuna farklı şekillerde anlatmaktadırlar. Her ülkenin ve uluslararası aktörün kamu diplomasislerinde kullandığı dil, araç ve yöntemler; izledikleri politikalar kadar, sahip oldukları tarihi ve kültürel birikimle de yakından ilgili olarak önemli farklılıklar göstermektedir. Kamu diplomasisinde genel ilke ve kurallar olmakla beraber, her uluslararası aktöre göre değişen ve zengin bir tecrübe alanının doğmasına imkân sağlayan unsurlar da bulunmaktadır. Bu bağlamda, Avrupa Birliği'nin kamu diplomasisi hem öncelikleri, hem de kültürel, siyasal ve toplumsal kodları itibarıyla NATO'nun veya Çin, İsrail veya Rusya'nın kamu diplomasisi faaliyetlerinden farklıdır. Uluslararası siyasal ve kültürel ilişkilerde, daha eski bir geleneğe sahip olan Avrupa Birliği, kamu diplomasisi içinde de özel bir konuma sahiptir. Esasında küreselleşmeyle beraber yükselen bir trend olan kamu diplomasisi

Avrupa Birliği'nde ve üye ülkelerinde bütün meselelerin yanında en öncelikli konu olarak ele alınmaktadır. Uluslararası arenada kendini etkin bir 'yumuşak güç' *soft power* olarak konumlandırmaya çalışan Avrupa Birliği, hem Avrupa kamuoylarına hem de Türkiye'nin de içinde bulunduğu Balkanlar, Ortadoğu, Kafkaslar ve Afrika gibi yakın komşu bölgelerine yoğun bir şekilde kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmektedir.¹

Bu çerçevede, Avrupa Birliği'nin bazı platformları ve kurumları tarafından Türkiye'ye yönelik uygulanan kamu diplomasisinin birtakım önemli yansımaları ve sonuçları olmuştur. Bunlardan en önemlisi ve dikkat çeken husus ise, Türkiye'deki ulusal kesimler tarafından ülkenin milli birlik ve bütünlüğünün Kürt meselesine dayalı olarak etnik bir bölünme tehlikesi ile karşı karşıya olduğu iddiasıdır. Yine kamu diplomasisinin bir yansıması olarak Türkiye'de Avrupa Birliği, küreselleşme ve dünya vatandaşlığı gibi norm ve değerlerin taşıyıcısı olduğu iddia edilmektedir. Ancak, Türkiye'deki yaygın inanışın aksine, Fransa, Almanya, İngiltere başta olmak üzere AB'nin tüm üye devletleri, aynı zamanda kendi toplumsal benliklerini korumanın yapı taşları olan kendilerine özgü kimlik yapılarını asla dışlayamazlar.² Ayrıca, her üye devlet kendi *millet ve azınlık* tanımlamasını kendi ulusal çıkarları doğrultusunda yapar. Bu bağlamda AB, henüz tüm üye devletlerinde geçerli, ortak bir azınlık politikasına sahip olmadığı, *hatta azınlık tanımı konusunda* bile Birlik içerisinde bir uzlaşmaya varılamadığı halde, başta Avrupa Parlamentosu (AP) olmak üzere AB kurumlarının aldığı bazı kararlar; üniter devlet yapılanmasındaki Cumhuriyet Türkiye'sini, Atatürk'ün ortak tarih ve kültür temelli tanımladığı Türk Ulusunu, başta etnik kökenler olmak üzere "insan hakları" ve "demokrasi" adı altında bölme ve parçalama girişimleriyle dolu olduğu da iddia edilmektedir. Ayrıca, Avrupa Parlamentosu'nun Kürtçülere verdiği destek, sadece aldığı kararlar, hazırladığı raporlarla sınırlı kalmayıp çatısı altında Türkiye aleyhine düzenlenen, farklı boyutlarda Türkiye'ye ve Türklüğe hakaretlere varan Kürt konferanslarına kadar uzandığına da dikkat çekilmektedir.

Bilindiği gibi Türkiye Cumhuriyeti, azınlıklarının belirlenmesinde dini mensubiyeti, esas kriter olarak ele almıştı.³ Lozan Antlaşması ile Türkiye'de yalnızca Ermeni, Rum ve Musevilerin "azınlık" olduğu açıkça belirtilmesi-

¹ Avrupa Komisyonunun 1999 yılında yaptığı yenilikler sonucunda AB, hem iç hem de dış kamuoyuna yönelik etkin bir iletişim politikası geliştirmiş bulunmaktadır. İbrahim Kalın, *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi*, T.C. Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, <http://kdk.gov.tr/sag/turk-dis-politikasi-ve-kamu-diplomasisi/20>, (erişim: 19.08.2011).

² Nitekim AB, Türkiye'deki Enderuni aydınların algıladığı türde milli değerleri yıkan bir evrenselleşme anlayışına sahip değildir. Bkz: Orhan Türkdoğan, "Osmanlı'da Kent Soylular ve Atif Sistemleri", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, Researches About The Turks All Around The World, Yıl: 32, Cilt: 95, Sayı: 189, s. 70, Kasım-Aralık 2010.

³ Aralarında Avrupa Birliği ülkelerinin de bulunduğu devletlerce imzalanan Lozan Antlaşması'na göre, Rumlar, Ermeniler ve Yahudiler, 1925 tarihli Türk-Bulgar Dostluk Antlaşması'na göre de Hıristiyan Bulgarlar azınlık olarak kabul edilmiş ve ilgili taraflarca da onaylanmıştı.

ne ve taraflarca da kabul edilmesine rağmen, günümüzde çeşitli Avrupa Birliği platformları ve kamu diplomasisi uygulayıcıları, Türk Ulusunu oluşturan etnisiteleri de “azınlık” başlığı altında değerlendirmekte ve bu unsurların insan haklarına sahip olmadıklarına vurgu yapmaktadırlar. Bu tutum, kamu diplomasisi yapan Avrupa Birliği’ndeki bazı kurum ve yetkili çevrelerce özgürlük savaşçıları ve kontrgerilla olarak görülen terör örgütlerini teşvik etme ve destekleme noktasına kadar getirildiği de iddia edilmektedir.

Bu çalışmada, bu iddiaların ne derece doğru olduğu veya olmadığı belgeler üzerinden incelenecek ve okuyucunun dikkatine sunulacaktır. İşte bu makalede; çok karmaşık ve derin ilişkiler sarmalından oluşan konunun sadece bir boyutunu oluşturan Avrupa Birliği’nin Türkiye’ye yönelik uyguladığı kamu diplomasisiyle Türkiye’de yaratılan Kürt sorununun, esasta ise siyasi Kürtçülüğün, özelde AP kararları ekseninde tarihsel süreç içinde nasıl şekillenerek günümüzde yaşanan ve dayatılan olaylara zemin hazırladığı irdelenmiştir.

AB’nin Genel Tutumu

Avrupa Birliği, Türkiye’de yaratılan Kürt sorunu konusunda uzun vadede yayılmış sistematik bir kamu diplomasisi stratejisi mi izlemiştir sorusuna cevap aradığımızda bazı bilimsel ve tarihsel verileri dikkate almak gerekmektedir. Bilindiği gibi; kamu diplomasisi sistematik ve uzun soluklu bir çalışma gerektirmektedir, dolayısıyla sonuçları da ancak uzun vadede görülmektedir. Bu bağlamda, Türkiye’ye yönelik talep ve beklentilerini, zamana yayan ve uygun şartların oluşmasını bekleyen AB için, öncelikli konular ve sorunlar konjonktürel olarak farklılaşabilmektedir. Bir dönem yabancıların mülk edinmesi, azınlık vakıflarının durumu, Kıbrıs gibi konular ön plana çıkarılırken bazen de Heybeliada Ruhban Okulu ve ekümeniklik meselesi gibi konularda gündem yaratılarak kamuoyunda yumuşak güç unsurlarıyla, *soft power*, gerekli alt yapının oluşturulmasına ve şartların olgunlaştırılmasına çalışıldığı görülmektedir. Nitekim aynı klasik taktik, Kıbrıs konusunda uygulanmış, diplomatik manevralarla Avrupalılar ve Rumlar açısından başarıya ulaşılmıştır. Neticede AB, 1990’lardan itibaren büyük bir ivme kazanan süreçte uyguladığı politikalarla Kıbrıs sorununu Türkiye için artık bir kritere dönüştürdüğünden, yakın geleceğin ana konuları olarak ikili ilişkilerde Ermeni iddiaları ve insan hakları bağlamında Kürt sorunu gibi konuları ele alacağı anlaşılmaktadır. Nitekim, AP Liberal Grup Başkanı Graham Watson, 15 Aralık 2006’da yaptığı açıklamada bu gerçeğin altını çizerek aslında Türkiye’yi uyarmaktadır; “Kürt sorunu AB sürecinde çözülecek. Şu anda öncelik Kıbrıs sorununa veriliyor. Türkiye, bu konuda verdiği sözleri yerine getirmelidir. Kürt sorununun çözümü üzgünüm ama zaman ister. Göz önünde bulunduruyoruz zamanı geldiğinde daha iyi bir şekilde değerlendirilecek.”⁴

⁴ Gürbüz Evren, *Avrupa Birliği Sürecinde Kürtçülük*, Truva Yayınları, s. 16-17, İstanbul, Mayıs 2007.

Büyük resmi doğru okuyabilmek için üzerinde hassasiyetle durulması gereken önemli bir husus da, Türkiye'nin jeopolitik ve stratejik önemidir. Türkiye, sahip olduğu coğrafya ve ekonomik kaynaklar sebebiyle, dünya hâkimiyetini sürdürme peşinde koşan odaklar için son derece önemli bir jeopolitik konumdadır. Bilindiği gibi, Osmanlı'nın son dönemlerinden itibaren Türkiye'yi bir şekilde kontrol edilebilir hale getirmek için türlü yollar denenmişti. Bu yollardan en çok tercih edileni ise ülke içinde iç karışıklık çıkarmak, kaleyi içerden fethetmek şeklinde tecelli etti. Bazı Kürt aşiretleri, dün nasıl Batılı emperyalist devletlerce isyana teşvik edildiyse, bugün de bu iki kardeş unsur karşı karşıya getirilmek istenmektedir.

Batılıların birbirine zıt gelişen küreselleşme ve yerelleşme (glocalization) politikaları çerçevesinde, Türk Milleti'nin asli unsurlarından olan Kürtlerin öncelikle azınlık durumuna düşürülmesi ve ötekileştirilmesi stratejik planı hedeflendiği iddia edilmektedir. Yaşadıkları coğrafyadan da kaynaklanan sebeplerden dolayı özellikle Kürtler üzerinden uygulanan kamu diplomasisiyle farklı farklı küresel ve bölgesel senaryolara mı konu edilmektedir? Bu bağlamda, bu topraklarda yüzyıllarca birlikte kardeşçe yaşamış, ortak tarihi-kültürü paylaşmış ve sosyolojik olarak kaynaşmış halklar arasında, olmayan bir etnik huzursuzluk yaratılmaya mı çalışılmaktadır? Tarihi bir taktikle, eşgüdümlü olarak planlanan senaryolarla Anadolu coğrafyasında da iç karışıklık yaratılıp çıkarılmak istenen huzursuzluk ve kavram kargaşasıyla, daha çok terör ve onun üzerinden geliştirilmek istenen Türk-Kürt düşmanlığı olarak mı kurgulandığı sorgulanması gereken önemli hususlardır.

Diğer taraftan Avrupa Birliği'nin azınlıkların korunmasına ilişkin belirgin ve ortak bir politikası olmadığı gibi, konuyla ilgili olarak doğrudan doğruya Birliği temsil edecek net bir bakış açısının olduğunu iddia etmek de oldukça güçtür. Ayrıca, AB'nin daha kendi içinde azınlığı tanımlamada bile zorlanması tutarlı bir politika izlemesinde en önemli etkenlerdir. 1986'dan itibaren, hem AT/AB'nin genel insan hakları politikasının aktifleşmesi, hem de Türkiye'nin üyelik başvurusu nedeniyle AB'nin kamu diplomasisinde yumuşak güç olarak kullandığı insan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve azınlıklar gibi kavramlar AT/AB-Türkiye ilişkilerinin en tartışmalı konuları haline getirilmiştir.⁵

AT/AB 1985 sonrası dönemde Türkiye'ye karşı *bekle gör* politikasından uzaklaşmış, reform yapılması gereken konuları *özel olarak belirtme* ve AB-Türkiye ilişkilerini yumuşak güç araçları olan *insan hakları, azın-*

⁵ AB insan hakları ve azınlıklar konusunu sadece Türkiye için değil, üçüncü ülkelerle mesela Rusya Federasyonu'yla olan ilişkilerinde de bir dış politika ve kamu diplomasisi enstrümanı olarak çok sık kullanılmaktadır. Bk: Emel Poyraz, *An Analysis of the Political Relations Between the European Union and Russia (1990-2001)*, Marmara University European Community Institute EU Politics and International Relations M.A. Thesis, s. 55-56, 2002.

lıklar ve demokratikleşme zeminine kaydırma politikası izlemiştir. AB'nin belirlediği reformlar başta idam cezasının kaldırılması, ceza yasasıyla muhakeme usulü yasasının AB normlarına göre yeniden düzenlenmesi, terörle mücadele yasasının değiştirilmesi, Türk Milletini oluşturan unsurlara başta Kürtler ve Aleviler olmak üzere etnik ve dini gruplara yönelik ayrıştırıcı-ötekileştiricili bir stratejiyle yeni azınlıklar yaratma çabası, 1982 Anayasası'nın anti-demokratik hükümlerinin iptal edilmesi gibi konuları içeriyordu. Neticede bütün bu talepler Türkiye tarafından ev ödevleri algılamasıyla yerine getirilmeye çalışılmıştır.

Esasında, insan hakları alanındaki performansla AT/AB-Türkiye ilişkilerinin tarihsel ve kurumsal gelişimi arasındaki bağlantı, üyelik başvurusuna verilen yanıtta, Gümrük Birliği görüşmelerinde ve birçok AB belgesinde açıkça görülmektedir. Konuyu sorgulayıcı bir bakış açısıyla ele aldığımızda; AB'nin insan hakları politikasının kendi içinde tutarsız olduğu, AB ve üye devletlerin, realist taktiklere başvurarak insan hakları ve azınlıklar konusunu başka amaçlar için de kullandıklarını, konunun şeffaflık ve güvenilebilirliğini gölgeledikleri görülmektedir.⁶ Bu noktada, Avrupa Parlamentosu'nun çıkar gruplarına göre yorumladığı insan hakları konusunda aldığı kararlar da oldukça dikkat çekicidir. Kendi kamu diplomasi stratejilerinde bütünlüğü olan ve belli bir amaca yönelmiş, Türkiye'de Kürtçülük konusunda olduğu gibi, devamlı bir süreklilik arz eden politikaların bir yansıması olan bu karar ve raporlar, klasik diplomatik kaygılardan uzak ve anlaşılır bir dille kaleme alınmıştı. Dolayısıyla bu çalışmada bu kararlar üzerinde de durulmuştur.

Avrupa Parlamentosu'nda Kamu Diplomasisinden Kara Propagandaya

Bilindiği gibi geleneksel diplomasi, uluslararası bir aktörün, uluslararası ortamı yönetmek ve yönlendirmek için bir başka uluslararası aktörle bağlantılı olmasıyla gerçekleşen girişimi iken; kamu diplomasisinde uluslararası bir aktörün, uluslararası ortamı yönetmek ve yönlendirmek için bir yabancı ülke kamuoyuyla bağlantılı olmasıyla gerçekleşen girişimidir.⁷ Bu bağlamda günümüzde bu aktör; dünya sahnesindeki bir başka oyuncu, bir devlet, çok uluslu bir şirket, sivil toplum kuruluşu, uluslararası bir kuruluş, hatta terör örgütü veya vatansız paramiliter örgüt de olabilir. Nitekim bazı AB kurumları Türkiye'nin terörist olarak gördüklerini dolaylı yollardan üstü kapalı olarak, bazı Avrupalılar ise açıkça özgürlük direnişçileri veya gerilla olarak değerlendirmekte, onları farklı boyutlarda destekleyerek propaganda yaptıkları izlenimi vermektedirler.

⁶ Bir yandan kendi kurumsal çıkarları, diğer yandan AB sistemini meşrulaştırma kaygıları nedeniyle, bazılarının göre AP kendince insan hakları konusunda en azından bir dönem için daha tutarlı ve eleştirel bir tutum takınmıştır. Bkz: Mehmet Uğur, *Avrupa Birliği ve Türkiye Bir Dayanak/İnandırıcılık İkilemi*, Everest Yayınları, s. 279, İstanbul, 2000.

⁷ Nicholas J. Cull, *Public Diplomacy: Lessons from the Past*, Figueroa Press, s. 12, Los Angeles, 2009.

Küreselleşmenin büyük bir ivme kazandığı günümüzde, uluslararası ilişkilerin yeni bir yöntemi olarak kullanılmaya başlayan “*kamu diplomasisi*” kavramı, devletler ve resmi kurumlar arasında yürütülen klasik diplomasiye alternatif olarak gelişmektedir. Bu bağlamda yükselen bir trend olan kamu diplomasisi; halklardan halklara, sivil toplum kurumları ve çeşitli toplum kuruluşlarıyla yürütülen faaliyetleri de içermektedir. Kültür, sanat, siyaset, ekonomi gibi unsurlar ve ülke halklarının sempatisini kazanmaya yönelik faaliyetler kamu diplomasisinin en önemli vasıtaları haline gelmiştir.

Günümüz uluslararası ilişkilerinde, ulusal çıkarların savunulması artık bildiri, diplomatik üstünlük ve diplomatik muhtıra gibi geleneksel diplomasi yöntemlerinin çok ötesine geçmiş, bilgi, kültür ve iletişim diplomasi de anahtar sözcükler haline gelmiştir. Devletlerin artık sadece diğer hükümetleri veya uluslararası örgütleri değil, yabancı kamuoylarını da hedefleyen politikalar geliştirmek zorunda oldukları bir döneme girilmiştir. Bugün pek çok devlet, yabancı kamuoylarının gözünde olumlu imaj yaratmak amacıyla aktif kamu diplomasisi çalışmaları yürütmektedir.⁸

Kamu diplomasisinin temelini “*yumuşak güç*” kavramı oluşturmaktadır. Medya, kültür, sanat, bilim, spor, eğitim gibi konular da yumuşak gücün araçları olarak kullanılmaktadır. Esasında kamu diplomasisi, uygulamaları daha eskiye gitmekle birlikte isim olarak yakın dönemde sıklıkla kullanılmaya başlanmış bir kavramdır. Birbirleriyle ilintili olarak çok hızlı gelişen kitle iletişim araçları ve dünyadaki küreselleşme süreci, 1990 öncesi Soğuk Savaş döneminden çok farklı bir uluslararası sistem ortaya çıkarmıştı. Artık sadece devletlerin ve hükümetlerin değil; bunların yanında ulusal ve uluslararası alanda hükümet dışı organizasyonların ve medyanın daha etkin olduğu bir dünya konjonktürü oluşmuştur. Bu süreç, eski klasik diplomatik anlayışı da değiştirmiş, farklı aktörlerin olduğu farklı bir diplomasi anlayışı ortaya çıkarmıştır.⁹

Dünya siyasi tarihinde 20. asır siyasi, iktisadi, teknolojik ve sosyal gelişmelerin çok hızlı yaşandığı bir zaman dilimi olmuştur. Özellikle teknolojik alandaki gelişmeler, buna bağlı olarak, ekonomik ve sosyal hayatı da değiştirmiş, daha önceki asırlarda görülmemiş imkânları insanlığın hizmetine sunmuştur. Bu açıdan 20. yüzyıl, çok değişik tanımlamaların yanı sıra iletişim çağı olarak da nitelendirilmiştir. Bu bağlamda, 21. asra girerken en çok kullanılan kavramlardan birinin “*küreselleşme*” (globalization) olması ve Kürtçülük olaylarında olduğu gibi küresel oyunların Türkiye’ye dayatılması bir rastlantı değildir.

⁸ Süleyman Gök, “Kamu Diplomasisi Yoluyla Yeni Bir Türkiye Algısı”, *Türkiye Uluslararası İlişkiler Çalışmaları*, TÜİÇ Akademi, Bkz: http://www.tuicakademi.org/index.php/kategoriler/turkdis-politikasi/620-kamu-diplomasisi-yoluyla-yeni-bir-turkiye-algisi#_ftn1, (erişim: 18.04.2011).

⁹ Vedat Demir, “Kamu Diplomasisi ve Türkiye’nin Komşu Ülkelerle İlişkilerine Katkısı”, *Kamu Diplomasisi Enstitüsü Institute of Public Diplomacy*, s. 1-2. Bkz: <http://www.siyasatiletisim.org/pdf/kamudiplomasisiveturkiyeninkomsulari.pdf>, (erişim: 15.05.2011).

Bu çerçevede, Avrupa Birliği'nin konuya ilişkin genel tutumunun bir yansıması olarak ele alacağımız şu örnek oldukça düşündürücüdür. Mesela; bir Karma Parlamento Komisyonu toplantısında söz alan Avrupalı üyeler, Kürt kökenli Türk vatandaşlarını azınlık olarak tanımlayarak Türkiye'deki toplantının gündem maddesinin "*Güneydoğu'daki Gelişmeler ve Kürtlerin Kültürel Hakları*" olmasını rahatlıkla isteyebilmektedirler. Türk parlamenterler ise, bu öneriye o zaman şiddetle karşı çıkmışlardı. Türk parlamenterlerden CHP'li Onur Öymen, tartışmayı şöyle anlatır: "*Lozan Anlaşması'nın tersine Türkiye'deki Kürtleri azınlık olarak tanımlayıp özel gündem maddesi halinde tartışma talebinizi reddediyoruz deyince, bize 'Lozan'ı bir kenara bırakın Roma Antlaşması'na bakın' şeklinde cevap verdiler...*"¹⁰ Avrupalıların Lozan'ı algılayışlarının tipik bir yansıması olan bu ve benzeri örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Bu bağlamda yine Avrupa Parlamentosu üyesi bir grup parlamenter, PKK'ya yakınlığıyla bilinen Kürdistan Ulusal Kongresi, KNK, adlı örgütün Avrupa temsilciliğini yapan Ahmet Gulabi Dere'nin siyasi ve şahsi kimliğine saygı duyulmasını isteyen bir bildiri yayımlayarak ona destek olabilmektedir. Hakkinda Interpol tarafından kırmızı bülten çıkarılan Dere'nin, Türk resmi makamları ve Türk medyası tarafından yıldırılmaya çalışıldığı iddia edilmektedir.¹¹

Avrupa'da bu bildiri yayınlanırken eşgüdümlü olarak aynı günlerde, Türkiye'deki bir Cumhuriyet resepsiyonunda DTP'liler tarafından Türkçe, Kürtçe ve İngilizce hazırlanmış "*Demokratik Toplum Partisinin Kürt Sorununa İlişkin Demokratik Çözüm Projesi*" adlı broşür milletvekillerine ve bakanlara dağıtılmıştı. Türkiye'nin idari-siyasi yapısında reform yapılmasını isteyen terörist başı Abdullah Öcalan tarafından ortaya atılan ve DTP tarafından dillendirilerek 2. Olağan Kongre'de kabul edilen "*Demokratik Özerklik Projesi*" Türkiye'nin 20-25 bölgeye ayrılmasını ve her bölgenin kendi sembollerini kullanmasını talep etmekte idi.

*"Avrupa'da çeşitli platformlarda ele alındığı gibi, Türkiye'nin siyasi ve idari yapısında reform yapılması istenen bu projede, önce yeni bir anayasa hazırlanması, Türkiye'nin üniter yapısına saygı gösterilmek şartıyla, yerel ve bölgesel özerk yapıların önünün açılması, resmi dil ve bayrağın bütün Türkiye için geçerli olmakla birlikte, her bölgenin kendine ait sembolleri ve renklerine izin verilmesini öngörüyordu."*¹²

Nitekim, bugün itibarıyla bu talepler Türkiye'nin iç politikasının temel konularından birini ve seçim sonrası yeniden yapılacak olan anayasa

¹⁰ Türk parlamenterler, bu tür bir gündem maddesinin Mayıs ayında Ankara'da yapılacak toplantının gündem maddesinde ısrar etmeleri halinde, başta Almanya olmak üzere Avrupa'daki Türklerin haklarını tartışmaya açmak ve görüşmek istediklerini söylediler. Ayrıntılar için bkz: "Avrupa Parlamentosu'ndan Paranoyak Açıklama 'Lozan'ı Bir Kenara Bırakın'", *Yeniçağ*, 06.04.2006.

¹¹ "AP'den Küstah Bildiri", *Yeniçağ*, 30.10.2008.

¹² "Mecliste Bölücülük Broşürü", *Yeniçağ*, 30.10.2008.

tartışmalarının bir boyutunu oluşturmaktadır. Televizyonlarda, çeşitli basın ve medya kuruluşlarında bu konu farklı boyutlarıyla tartışılmaktadır.¹³

Yine kamu diplomasisinin faaliyet alanına giren, sistematik ve eşgüdümlü olarak Kasım 2008'deki Avrupa Parlamentosu'nda düzenlenen "Dersim Soykırımı" isimli konferansa katılan DTP'liler Türkiye'ye akıl almaz iftiralar atarak sözde demokrasi ve insan hakları adına ülkelerini Avrupalılara şikâyet ettiler. Bunlardan biri olan Tunceli Belediye Başkanı Songül Erol Abdil, skandal iddialarda bulundu. Devletin Tunceli'ye yol yapmasının arkasında soykırım niyeti olduğunu belirterek, Atatürk'e de dil uzatıp Atatürk'ün yaşaması halinde soykırım suçlamasıyla yargılanacağını iddia etti.¹⁴ Aynı konferansta konuşan Bremen Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ronald Münch de "Atatürk yaşasaydı savaş sanığı olarak yargılanması gerekirdi"¹⁵ dedi.

Buradaki stratejinin bir boyutu da, Türklerin soykırımcı olduğu senaryosunun bir uzantısı olarak, egemenliği altındaki milletleri soykırıma uğrattığı ve Kürtlerin de soykırıma uğradığı uydurma tezini güçlendirmek için gerekli kamuoyu, fikri ve siyasi altyapıyı oluşturmak olarak algılanmaktadır. Bu örnekte de görüldüğü üzere, AP'deki konferanslarda hiçbir tarihi ve ilmi gerçeğe dayanmadığı halde, kamu diplomasisi ekseninde Kürtçülerin ve terör örgütünün siyasi temsilcilerinin beyanları doğrultusunda Türkiye'nin eleştirilmesi, art niyetli kişilerin ağırlıkta olması oldukça sık rastlanan bir olgudur. Her ne kadar PKK'nın terör örgütü olduğu gerçeği sonunda AB tarafından resmen kabul edilse de, bu ve benzeri çeşitli uluslararası platformlarda ve bazı kamu diplomasisi uygulamalarında demokrasi, insan hakları, fikir ve düşünce özgürlüğü çerçevesinde bir terör örgütü olan PKK'nın uzantıları ve onların siyasi temsilcilerinin görüşlerine itibar edildiği ve onların bakış açılarıyla konunun ele alındığı tespit edilmektedir.

Tarihi ve Sosyo-Psikolojik Boyut

Kürtçülük, 18. yüzyılın son çeyreğinde Avrupalıların Kürt-Kurmanç-Zaza aşiret ve oymaklarını keşfetmesi ile başlar. Esasında Avrupalılar için düpedüz siyasi bir keşif olan bu durumun Kürtçülük ideolojisinin şekillenmesinde iki temel amacı vardı. Öncelikle Avrupalıların Kürt, Kurmanç ve Zaza aşiretleri ve oymaklarını "Kürt" adı altında toplayarak, bunlara Türk'ten başka bir ırk oldukları bilincini vermek ve bir millet in-

¹³ Geline son noktayı çeşitli yönleriyle ele kalan kaynak için bkz: Bir Örtülü Bağımsızlık Talebi "Demokratik Özerklik", 2023 İkibin Yirmüç Dergisi, Sayı: 124, 15 Ağustos 2011.

¹⁴ Ayrıntılar için bkz: "Türkiye'ye Kin Kustular", "Brüksel'de İftira Yarışı", *Yeniçağ*, 15.11.2008.

¹⁵ Ayrıntılar için bkz: "Alman Profesöre Hakaret Davası", *Zaman*, 29.11.2008; Ayrıca bkz: "Brüksel'deki Konuşmaya Ankara'da Soruşturma", *Hürriyet*, 1.12.2008; "Atatürk'e Dil Uzatana Soruşturma", *Yeniçağ*, 30.11.2008.

şa etmek projesi idi. Bu bağlamda, Kürtleri de Moğolloşma, Macarlaşma ve Bulgarlaşma sürecine sokarak Türklükten koparmak yani yeni bir millet inşa etmek ve daha sonrada Türkiye başta olmak üzere İran, Irak ve Suriye topraklarında kendilerine bağımlı bir Kürdistan devleti kurmaktı. Böylece Türkleri içten zayıf düşürerek bölgenin zengin yeraltı kaynaklarını istedikleri gibi sömüreceklerdi.¹⁶

Avrupalılar tarafından devşirilerek Kürtçülük ideolojisi etrafında toplanan kimi çevreler ile aşiret reisleri Osmanlı'nın son dönemleri başta olmak üzere, İstiklâl Harbi'nde ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında defalarca isyan ettiler. Varlık kavgası verdiği bir dönemde Türk Milleti, bir de Kürtçülerin isyanları ile uğraştı. Ancak Kürtlerin çok büyük bir bölümü, kaderini Türk milletinden ayırmayı reddederek kardeşçe emperyalizme karşı Türk milletinin yanında savaştı. Bu yüzden burada Kürt ile Kürtçülüğü birbirinden kesin çizgilerle ayırmak çok önemlidir. Kürtçüler, Türk milletinin varlığı için bir tehdit iken; Kürtler, Türk milletinin var olma kavgasında her zaman diğer Türk unsurlarla birlikte bu milletin öz evlatları olarak ve Türklük dairesi içinde kalarak mücadele etmişler ve emperyalizme karşı birlikte savaşmışlardır.

İşte Türk Milleti, 1840'ların başından bu yana enerjisinin bir kısmını Batılılar ve Ruslar tarafından senaryolanan ve iç aktörlerce sahneye konulan Kürtçülük meselesine harcamıştır. Osmanlı'nın son dönemleri ve Kurtuluş Savaşı yılları da dâhil olmak üzere Türk Milletinin varlık davasında büyük sıkıntılar yaratan ve Atatürk'ten sonra gerekli tedbirler alınmadığı için kartopu gibi büyüyerek günümüze kadar gelen bu sorun, görüldüğü kadarıyla önümüzdeki yıllarda da gündemi işgal edecek, millet ve devlet olarak ciddi kayıplara neden olacaktır.¹⁷

Olayların tarihi ve sosyo-psikolojik boyutuna baktığımızda, Kürtçülük ideolojisinin temelleri Türklüğün reddine ve Türk düşmanlığına dayanır. Diğer taraftan Avrupa'da da kökleri ırkçılığa dayanan derin bir Türkiye ve Türk düşmanlığı ile karşılarız. Adeta, *Türkler Avrupa kültüründen uzaktır, geri ve barbardır, soykırımcıdır, işgalcidir ve azınlıkları ezer, insan haklarına saygı göstermez, egemenliği altındaki toprakları iyi yönetemez* tarzı düşünce ve şartlandırılmış algılamalarla¹⁸ şekillenen propaganda faaliyetleriyle günümüze kadar gelen *tarihsel bir gelenek* gibidir. Burada sayısız örneklerinden sadece birkaçına değinilecektir. Mesela; Almanya'nın Doğu Enstitüsü Müdürü Udo Steinbach'ın 15 Eylül 1998 günü Katolik kilisesine bağlı Lingen Akademisi'nin çağrısı üzerine verdiği *"İslâm'ın Avrupa İçin Önemi"* adlı konferansında:

¹⁶ Yoksa Kürtler ve kullanmayı başardıkları başka unsurlar hiç de umurlarında değildi. Bkz: Ali Rıza Özdemir, *Kart-Kurt Sesleri Arasında Kaybolan Gerçek Kürtler ve Türklük*, Kripto Kitaplar, s. 21-22, Ankara, 2009.

¹⁷ Ali Rıza Özdemir, *Kart-Kurt Sesleri Arasında Kaybolan Gerçek Kürtler ve Türklük*, s. 11.

¹⁸ Sedat Laçiner, "Türkiye-Avrupa İlişkilerinde Kültür ve Medeniyet: Tarihsel ve İdeolojik Kökenler", *Liberal Düşünce*, Nu: 13, s. 39-57, Kış 1999.

“Sorun, Atatürk’ün bir paşa fermanıyla yarattığı yapay ürün Türk devleti ve Türk ulusudur. Sorun, Kemalizm ve Kemalizm’in ulusçuluk ve laiklik ilkeleridir. Sorun, uyduruk, zorlama ve yapay Türk ulusudur. Türk Ulusu diye bir ulus yoktur. Olmadığını Türk-Kürt, Müslüman-Laik, Alevi-devlet çatışmalarında görmekteyiz. Bu uyduruk ulusu Atatürk nasıl kurdu? Önce Ermenileri yok ettiler, sonra da Rumları. Kürtleri bugüne kadar neden yok etmediler bilinmez.”¹⁹

Banu Avar’la röportaj yapan Uda Steinbach, Türk Milletine yönelik özetle yukarıda verdiğimiz bu düşüncelerini tekrarlarlarken, *“Türk Milleti için uyduruk, toplama bir millet, Atatürk zorlama bir ulus yarattı diyorsunuz. Ne demek istiyorsunuz?”* sorusuna şöyle cevap veriyor: *“Ben Türkiye sınırları içerisinde birçok etnik azınlığın yaşadığını söylüyorum. O sınırlar içinde, sadece Türklerin yaşadığını da kabul etmiyorum”²⁰* diyerek savunduğu fikirlerin arkasında duruyordu.

Yine bu ifadelerin farklı versiyonlarından birini dillendiren ve Türkiye aleyhine propaganda yapan Yunanistan Dışişleri Bakanı Teodoros Pangalos Lüksemburg Zirvesi’nden iki ay önce, Ekim 1997’de Türkiye hakkında şunları söylüyordu: *“Türk askeri ve diplomatik düzeninin bir bölümü, Ege’deki sınırlarımızın ve egemenlik haklarımızın tartışmalı olduğunu söylemektedir. Bizim bu konuda Türklerle müzakere yapmamız mümkün değildir. Hırsızla, katille, ırza geçen tecavüzcüyle görüşmemiz olanaksızdır.”²¹*

Esasında kin ve düşmanlığa dayanan bu sözler, Pangalos’la sınırlı kalan kişisel bir değerlendirme değil, Avrupa’da yaygın olan Türk düşmanlığının en kaba ve en ilkel ifadesi olarak ele alınmalıdır. Bu tutum ve sözler ne ilktir, ne de son olacaktır. Nitekim, İngiltere başbakanı Lloyd George 1919’da şunları söylemişti:

“Türkler ulus olmak bir yana bir sürüdür. Devlet kurmalarının ihtimali bile yoktur... Yağmacı bir topluluk olan Türkler, bir insanlık kanseri, kötü yönettikleri toprakların etine işlemiş bir yaradır... Türkler, yüzyıllarca Avrupa’da kalmışlar ve Avrupa’nın başına daima dert açmışlardır. Hiçbir zaman Avrupalı olamamışlar, Avrupa uygarlığını benimsememişlerdir.”²²

¹⁹ Konrad Adenauer Vakfı’nın Türkiye danışmanı, Alman Dışişleri Bakanlığı’nın finanse ettiği Alman Doğu Enstitüsü’nün Müdürü Udo Steinbach, daha önce Almanya’nın Paris’teki büyükelçiliğinde askeri ataşe olarak görev yapmıştı. 1971-1975 yıllarında *“Ortadoğu Masası”* şefi olduğu Ebenhausen Vakfı’nın Alman dış istihbarat örgütü BND’ye yakınlığı da bilinmektedir. Bugün Avrupa’da sözü dinlenen ve televizyon programlarına katılarak fikri sorularan bir Türkiye uzmanıdır. Bkz: Taner Bacinoğlu, “Türkiye’de Alman Vakıflarının Marifetleri”, *Cumhuriyet*, 06.07.1999.

²⁰ Banu Avar, *Hangi Avrupa?*, Truva Yayınları, 3. Baskı, s. 141, İstanbul, Ocak 2008.

²¹ “Pangalos Türkiye’ye Hakaret Yağdırdı”, *Cumhuriyet*, 25.09.1997.

²² Doğan Avcıoğlu, *Milli Kurtuluş Tarihi 1838’den 1995’e*, Cilt: 1, Tekin Yayınevi, s. 35-36, İstanbul, 1996.

Fransız başbakanı Clemenceau'da aynı tarihlerde Türklerin yönetimde kabiliyetsiz bir millet olduğunu söylüyor; "Hristiyanları asıp kesmiş, hâkim olduğu hiçbir yerde medeniyetin yeşermesine izin vermemiş bir ırktır" diyordu.²³ Bu tarz düşünce ve zihniyetin bugün modern Avrupa'da hala devam ediyor olması düşündürücü ve ibret vericidir. Çünkü Türkiye'ye ağırlıklı olarak bu tarz algılamalarla bakan ve esasında Türklerin tarihi kimliğinden korkan AB ülkeleri için Türkiye aralarına hiçbir zaman al(a)mayacakları bir yabancı unsur ve güçlenmesi halinde de bir tehdit merkezidir.

Burada üzerinde durulması gereken temel husus; senaryodaki nihai amacın, insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü gibi evrensel ilkelerin öne sürülerek süreç içerisinde egemenliğin Kürtlerle daha doğrusu PKK ile paylaşılmasının hedefleniyor olması şüphesidir. Bu noktada; bugün Türkiye başlıca sorun ithal eden bir ülke konumundadır ve sorunların çözümü de dışarıdan dayatılmaktadır.²⁴

Aslında Kürt Sorunu demek başlı başına bir sorun iken Türkiye'ye dışarıdan dayatılan ve içeride de uzantıları olan ABD ve AB destekli fonlarla da eş zamanlı işleyen, *Kürt Sorunu*, *Ermeni Meselesi* ve *Ekümeniklik* gibi temel saç ayakları olan süreçlerle yıpratılmaya çalışılıyor olmasıdır. Yani bu konu da; batıların tarihi bir alışkanlığı olan önce bir sorun yaratmak, arkasından taviz alarak çözdürmeye çalışmak stratejisinin bir parçası olarak ele alınmalıdır.

Kürt-Ermeni-Rum İşbirliği

Tarihsel süreç içinde Türkiye, özellikle terör olaylarının sistematik olarak başlatıldığı 1984 yılından itibaren demokrasi ve insan hakları bağlamında da, uluslararası platformlarda haklı haksız ağır eleştirilere uğramış ve uluslararası ilişkileri olumsuz bir şekilde etkilenmişti.²⁵ Diğer taraftan, Kürtçü gruplar ile Türkiye karşıtı Ermeni gruplar arasındaki işbirliği de 1980'lerin başında kuvvetlenmiş ve takip eden yıllarda gelişerek devam etmişti. Lübnan ve Batı başkentlerinde yapılan ortak toplantılar, ortak hareket tarzını şekillendirmişti. PKK terörü yükselirken Ermeni terörünün 'uyku dönemi'ne girmesi de bu bağlamda tesadüf değildir.²⁶ Nitekim, ASALA ve PKK temsilcileri 8 Nisan 1980 günü, Lübnan'ın Sayda (Sidon) kentinde, Filistin Kurtuluş Örgütü liderlerinden George Hab-

²³ Taha Akyol, *Ama Hangi Atatürk*, Doğan Egmont Yayıncılık, 2. Baskı, s. 14, İstanbul, Şubat 2008.

²⁴ Durmuş Hocaoğlu, "2023 Senesinde Türkiye Mevcut Olmayabilir", *2023 Dergisi*, Sayı: 101, s. 28-41, 15 Eylül 2009, <http://www.durmushocaoglu.com/dh/yazi.asp?yid=5560536>, (erişim: 10.10.2010); Ayrıca bkz: Durmuş Hocaoğlu, "Türkler Vatanlarına Sahip Çıkamıyor!", <http://www.durmushocaoglu.com/dh/yazi.asp?yid=5518008>, (erişim: 25.02.2011).

²⁵ Agit ve Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nin aldığı bazı kararlar için bkz: Sadi Somuncuoğlu, *Avrupa Birliği Bitmeyen Yol*, Ötüken Yayınları, s. 121-122, İstanbul, 2002.

²⁶ ASALA ile PKK arasındaki ilişkileri tarihi derinliği içinde tüm yönleriyle ortaya koyan kaynak için bkz: Ercan Çitlioğlu, *Ölümcül Tahterevallı Ermeni ve Kürt Sorunu*, Destek Yayınları, 5. Baskı, Ankara, Mart 2009.

baş'a bağlı silahlı gerillaların koruması altında bir araya gelerek Türkiye'ye karşı Ortak Eylem Deklarasyonu yayımladılar²⁷ ve bu doğrultuda hareket ettiler.

Esasında stratejik açıdan, ASALA ile PKK arasında Marksist-Leninist yapıları, aynı gerekçelerle, aynı amacı paylaşıyor olmaları ve eş söylemler kullanmalarına ilaveten pek çok örtüşen yönleri de bulunmaktadır. Her iki örgüt de aynı yılda ve aynı yerde (1975, Lübnan) kurulmuş, kuruluş yılları ve sonraki aşamalarda aynı ülkelerde üslenmiş (Lübnan, Kıbrıs Rum Kesimi, Yunanistan, Suriye, Fransa) ve aynı ülkelerin örtülü ya da açık desteğini almışlardı. Suriye istihbarat örgütü El Muhaberat'ın güdümündeki El Saika gerillaları, Abu Nidal ve George Habbaş üzerinden ASALA'ya aktarılan eğitim, istihbarat ve lojistik desteklerle barınma olanakları, ASALA'nın misyonunu yerine getirerek sahnedeki çekilmesi üzerine Suriye tarafından PKK'ya aktarılmış, bölücü örgütün lideri Öcalan, Şam'da güvence ve koruma altına alınmıştı. Öcalan ve PKK'nın, Lübnan'da Bekaa Vadisi'nde üslenmiş yerler daha önce ASALA militanlarının eğitimlerinde kullanılan kamplardı. Bekaa Vadisi'ndeki ASALA kampları, PKK'nın sözde akademilerine dönüşürken, Suriye'de Hamuriah ve Kamışlı kampları da ASALA'dan sonra PKK'ya devredilmiş, Kıbrıs Rum Kesimi'nde Lisarides, Kipriyanu ve son olarak Papadopulas'un koruması altında Trodos Dağlarında eğitimlerini rahatlıkla sürdüren ASALA'nın yerini PKK almış ve nihayet Yunanistan'daki Larissa Kampı, PKK teröristlerinin Avrupa'ya sığına tahtası olarak kullanılmıştı.²⁸ Aralarındaki Türkiye karşıtı bu organik işbirliği, yardımlaşma ve dayanışmanın sayısız örnekleri mevcuttur.

1990'lı yıllarda ise bu işbirliği ağırlıklı olarak kamuoyunu ve karar mekanizmalarını etkilemeye yönelik olarak çalışacaktır. Ortaklaşa düzenlenen protesto gösterileri, Avrupalı parlamenterlere gönderilen Türkiye karşıtı mektuplar ve diğer lobi faaliyetlerinde Rum-Ermeni-Kürt troykası ekseninde Türkiye karşıtı bloklaşma güçlenmiştir. Bu noktada, 1990'ların sonunda ayrılıkçı Kürtçü gruplar ile Türkiye karşıtı Ermeni gruplar arasındaki işbirliğinin en açık dışa vurumu, 1999 yılı yazında Londra'da düzenlenen *Kürt ve Ermeni Soykırımı Konferansı* olmuştur. Seminer Londra merkezli iki Kürtçü dernek olan Kürdistan'da Barış Kampanyası (Peace in Kurdistan Campaign), Birleşik Kürt Komitesi (United

²⁷ Deklarasyonun tam metni için bkz: Bilal Şimşir, *Kürtçülük II 1924-1999*, Bilgi Yayınevi, s. 618-619, İstanbul, Ocak 2009.

²⁸ SSCB döneminde Erivan'ı kendileri için uzun soluklu bir savaşın Hanoi'si (Kuzey Vietnam) olarak niteleyen ASALA militanları, bugün bile Irak'ın kuzeyindeki PKK'lı teröristlerle omuz omuza Türk ordusuna karşı çarpıştıklarını açıklamaktadırlar. PKK'nın Ermenistan'da üstler edindiğine ilişkin Türk ve dünya basınına yansıyan haberler ve bu haberlerin hemen ardından PKK terörünün Türkiye-Ermenistan sınırına yakın yörelerde yoğunluk kazanmış olması, ASALA ile PKK arasında kuruluş aşamasından başlayarak günümüze değin süren iş, amaç ve eylem birliğinin somut göstergeleridir. Ayrıntılar için bk: Ercan, Çitlioğlu, *Ölüm-cül Tahterevallı Ermeni...*, s. 206-207.

Kurdish Committee) ile British Committee for the Recognition of the Armenian Genocide (Ermeni Soykırımının Tanınması İçin İngiliz Komitesi) tarafından finanse edilmiş ve ortaklaşa olarak düzenlenmişti. Seminerin temel amacı, Osmanlı döneminde Ermeniler üzerinde etkisini gösteren sözde ‘soykırım’ politikalarının Cumhuriyet döneminde de devam ettiği ve bunun en son kurbanlarının Kürtler olduğu yönündeki iddialarıdır. Seminerde, sözde Ermeni soykırımını, Amerikan Michigan Üniversitesi’nden bir Ermeni akademisyen Ara Sarafian anlatmış, Cumhuriyet döneminde Osmanlı’nın sözde baskıcı, katliam yapıcı politikalarının Kemalist rejim tarafından Kürtlere karşı devam ettirildiği iddia edilmişti. Bunu savunan kişi Bedford’da bulunan bir İngiliz üniversitesi olan De Montford Üniversitesi’nden Desmond Fernandes’ti. Fernandes konuşmasında; ısrarla ‘*Türkiye’de Kürt soykırımı*’ (The Kurdish Genocide in Turkey) kavramını kullanıyordu.²⁹

Seminerin daha sonra yazılı hale getirilmiş metinlerinde bu kavramın semineri düzenleyenler tarafından daha sıklıkla kullanıldığı, altı çizilerek vurgulandığı ve bu seminerin bir kampanyanın parçası olarak düşünüldüğü anlaşılmaktadır. Seminerin katılımcı konumundaki diğer konuklarından ERNK’nın Avrupa Sözcüsü Mizgin Şen, seminer yöneticileri tarafından ‘*Kürt Özgürlük Savaşçılarının Avrupa Temsilcisi*’ olarak takdim edilmişti. Ayrıca, burada Türkiye karşıtı davaları alması ile tanınan İngiliz avukat Gareth Peirce ve diğer Kürtçü ve Türkiye karşıtı grupların temsilcilerinin olması da oldukça dikkat çekicidir. Aslında kamu diplomasisi yöntemlerinin kullanıldığı bu tür girişimlerdeki amacın bir boyutu da; Türkiye karşıtı Ermeni lobisinin iddialarında kendilerinin yalnız olmadığı, diğer halkları katletmenin Türklerin eski ve değişmez bir geleneği olduğunu kanıtlamaya çalışmalarıdır. Diğer bir deyişle, sözde Ermeni soykırımı iddialarına, bir de sözde Kürt soykırımı iddiasını ekleyip bu konuda uluslararası kamuoyunda propaganda yapma ve destek bulma gayreti içinde oldukları görülmektedir.³⁰

Parlamento Kararları Günümüzde Yaşananları Talep Ediyordu

AB üyesi ülkelerde yürütülen bu tür faaliyetlerin yanı sıra Türkiye’nin üyesi olmaya çalıştığı AB’nin Parlamentosu ise, insan hakları ve demokrasi konusunu adeta Güneydoğu sorunu ile sınırlandırarak ısrarla Kürt vatandaşlarını, azınlık görmeye ve göstermeye çalışmaktadır. Tümüyle siyasi bir organ olan AP’nin herhangi bir ülkenin insan hakları alanında-

²⁹ Ayrıntılar için bkz: Sedat Laçiner, “Ayrılkçı Televizyon Yayınlarında Dış Destek ve Nedenleri”, *Journal of Turkish Weekly*, <http://www.turkishweekly.net/turkce/makale.php?id=57>.

³⁰ Ermeni Soykırımı iddialarının tarihi boyutuyla Avrupa Parlamentosu ekseninde incelendiği çalışma için bkz: Emel Poyraz, “Tarihi Boyutuyla Avrupa Parlamentosu Ekseninde Ermeni Sorunu”, *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi, The Journal for South-Eastern European Studies*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 4962, Yıl: 2010, Sayı: 17, s. 157-198, İstanbul, 2011.

ki düzenleme ve uygulamalarına ilişkin değerlendirmelerinin hukuki değerinin olmadığı ve sübjektif nitelik taşıdığı iddia edilebilir. Ancak bağlayıcılığı olsun olmasın AP, hazırladığı raporlar, düzenlediği toplantılar, oturumlar ve aldığı kararlarla, Türkiye'yi devamlı suretle uluslararası platformlarda sabıkalı göstermeye çalışmakta, Kürtçülerin propagandalarını yapmakta ve diğer kurumları da benzer kararlar almaya zorlamaktadır. Burada sadece birkaçına değinilen kararlarda da görüleceği üzere PKK'nın ve onun siyasi uzantılarının AB'nin parlamentosu tarafından nasıl en üst düzeyde ve yasal kılıflarla koruma altına alındığı, binlerce insanın ölümünden sorumlu bir terör örgütünün taleplerinin, siyasi ve sosyal haklar olarak kabul gördüğü ve Türkiye'ye karşı dayatıldığı ele alınacaktır. Türkiye'nin ulusal çıkarlarına aykırı, milli kimliğini, bütünlük ve beraberliğini tehdit eden yaklaşımıyla³¹ aşağıdaki bazı kararlar konumuz açısından dikkat çekici ve günümüzde yaşananlar açısından anlamlıdır.

AP'nin "Türk Hükümetine, PKK'ya ve diğer Kürt örgütlerine, Kürt konusuna şiddete dayanmayan ve siyasi bir çözüm bulmaları için ellerinden gelen tüm çabayı göstermeleri için çağrıda bulunur; PKK'ya şiddetten kaçınması çağrısını yapar; Türk Hükümetine ve Büyük Millet Meclisine, Güneydoğusundaki sokağa çıkma yasağının kaldırılması ve Kürt kökenli vatandaşlarının, Türkiye'nin toprak bütünlüğünün garanti edildiği, buna saygı gösterildiği güvencesiyle, kendi kültürel kimliklerini açıklamalarına izin verecek yol ve araçları düşünmesi çağrısını yapar" (13.12.1995).³²

Bu karardan sonra devam eden yıllarda alınan kararlarda kullanılan dilin ve isteklerin aşamalı olarak sertleştiği görülecektir. Daha sonraki yıllarda AP'nin bu husustaki bazı kararları kronolojik olarak şöyle sıralanabilir:

Avrupa Parlamentosu, "Türk vatandaşlarının Türkiye içinde bir tür kültürel özerklik için barışçıl yollardan çaba gösterme haklarını tanır... PKK Başkanı tarafından tek taraflı olarak ateşkes ilan edilmesini memnuniyetle karşılar ve bunu 13 Aralık 1995 tarihli çağrısına ilk olumlu adım olarak değerlendirir; Türk Hükümetinin bu davranışı soruna barışçıl bir çözüm bulma doğrultusunda olumlu bir katkı olarak göreceğini umut ettiğini açıklar ve Türkiye'de tüm ilgililere, bu fırsattan yararlanarak Güneydoğu bölgesindeki sorunların şiddete dayanmayan ve siyasal bir çözüm bulma amacıyla ulusal düzeyde bir diyalogu başlatmanın yol ve araçlarını düşünmeleri için çağrıda bulunur" (18.01.1996).³³

³¹ Bu konu hakkında bkz: Yahya Sezai Tezel, "AB'ye Üyelik Serüveninin En Zor Meselesi: Milli Bütünlük ve Kimlik", *Türkiye Günlüğü*, Sayı: 80, s. 19-29, Bahar 2005.

³² European Parliament, *Resolution on the Human Rights Situation in Turkey*, (B4-1530/rev., 1534 and 1559/95), 13.12.1995.

³³ European Parliament, *Resolution on the Situation in Turkey and the Offer of Ceasefire Made by the PKK (b4-0060, 0076, 0086 and 0089/96)*, 18.01.01996.

Avrupa Parlamentosu bir başka kararında,

“Türk Silahlı Kuvvetleri’nin Türkiye’nin Doğusunda son zamanlarda gerçekleştirdiği askeri operasyonlardan ve PKK tarafından 15 Aralık 1995 tarihinde ateşkes ilan edilmiş olmasına rağmen, barışçıl bir çözüm sağlama çabalarını reddetmesinden büyük kaygı duymaktadır... ..çıkamaz aşmak ve sorunun barışçıl biçimde siyasi bir çözüme doğru gidebilmesi için, ülkenin güneydoğusundaki askeri operasyonları durdurması ve tüm Kürt örgütlerle görüşmelere başlaması için Türk Hükümetine çağrıda bulunur... Yeni hükümetten, düşüncelerini özgürce açıklama ve insan hakları ihlalleri ile çelişen yasalara göre suç işledikleri için hüküm giymiş olan mahkûmların serbest bırakılmalarını sağlayacak biçimde düzenlenmiş bir genel af ilan etmesini ve halen yargılanmakta olanlar aleyhindeki davaların sona erdirilmesi talebini ve özellikle Bayan Leyla Zana ile DEP’in diğer üç üyesinin derhal serbest bırakılması çağrısını yineler... Türk yetkililerinden, Türkiye’deki tüm Kürtlerin haklarını tanımalarını ve yerleri değiştirilen tüm Kürtlerin evlerine dönmelerinin kolaylaştırılmasını ister” (20.06.1996).³⁴

Avrupa Parlamentosu,

“Türk Silahlı Kuvvetleri’nin Türkiye’nin doğusunda kısa bir süre önce sürdürdüğü askeri operasyonlardan ve Kürdistan’daki anlaşmazlığa barışçıl bir çözüm bulma yollarını aramayı reddetmesinden büyük kaygı duymaktadır... Türkiye’nin kuzey Irak’ta bir güvenlik bölgesi yaratma niyetini mümkün olan en sert terimlerle reddeder ve bu girişimi ciddi bir uluslararası hukuk ihlali olarak değerlendirir ve Türkiye’yi bu plandan vazgeçmeye ikna etmesi için AB Konseyi’ne çağrıda bulunur” (19.09.1996).³⁵

Avrupa Parlamentosu,

“Kuzey Irak’ın işgalini lanetler ve PKK terörizmiyle baş etme ihtiyacının uluslararası sınırların ihlal edilmesini haklı kılmadığını düşünür... Güneydoğu’daki çelişkinin çözümünün yalnızca siyasal olarak sağlanabileceği görüşünü yeniden vurgular ve Kürt kimliğinin yasal olarak tanınmasını sağlamayı amaçlayan önerileri ve taraflar arasında diyalogu ve görüşmeleri teşvik edecek ulusal ve uluslararası girişimleri destekler; ateşkese duyulan ihtiyaca işaret eder ve Türk yetkililerinin, Kürt sorununa görüşmeler yoluyla sağlanacak barışçıl bir çözüm aramaları için çağrıda bulunur” (17.09.1998).³⁶

³⁴ European Parliament, *Resolution on Human Rights and the Situation in Turkey*, (B4-0769, 0797, 0820 and 0828/96), 20.06.1996.

³⁵ European Parliament, *Resolution on the Political Situation in Turkey*, (B4-0986, 0987, 0988, 0989, 0990/96 and B4-0991/96), 19.09.1996.

³⁶ European Parliament, *Resolution on the Commission Reports on Developments in Relations With Turkey Since the Entry into Force of The Customs Union*, (COM (96) 0491-C4-0605/96 and COM (98) 0147-C4-0217/98), 17.09.1998.

Avrupa Parlamentosu,

“(1) Bay Öcalan’a verilen cezayı lanetler ve ölüm cezasının kullanılmasına kesin muhalefetini tekrarlar;...(8) Türkiye’ye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından Bay Öcalan hakkında verilen karar konusunda alacağı herhangi bir karara uyması çağrısında bulunur; (9) Bay Öcalan’ın idam edilmesinin Avrupa’da güvenlik ve istikrar açısından önemli etkilerinin olacağına ve Türkiye’nin AB’ne bütünlüşme sürecine zarar vereceğine inanır; (10) Kürt halkının siyasal, sosyal ve kültürel haklarını tanıyan bir çözüm bularak Türkiye’deki anlaşmazlığın nedenlerine çözüm bulması konusunda Türk Hükümeti’ne çağrıda bulunur ve bu bağlamda gerekli demokratik reformların uygulanması gerektiği görüşünü benimser;...(12) Konsey’e ve üye devletlere, Türkiye’de Kürt sorununa siyasi bir çözümün uygulanabilmesinde yardımcı olmak için gerekli tüm önlemleri almaları çağrısını yineler” (22.7.1999).³⁷

Avrupa Parlamentosu,

“(9) Türkiye’deki Kürt sorununa bir çözüm bulma konusunda Türk Hükümeti’nin çabalarının Türkiye’de demokrasi, insan hakları ve azınlık hakları için önemli sonuçları olacağına ve Türkiye’yi Kopenhag kriterlerini yerine getirmeye önemli ölçüde yakınlaştıracığına inanmaktadır ve Kürt toplumuna da davasını barışçıl araçlarla sürdürmesi çağrısını yapar. (10) Bu çerçevede Türk yetkililerine bir kez daha Bay Öcalan hakkında verilen ölüm cezasını yerine getirmeme çağrısını yapar ve ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisi’nden idam cezaları konusunda mevcut fiili uygulamayı yapmama durumunu Türkiye’de ölüm cezasının resmen kaldırılmasına dönüştürülmesini ister” (6.10.1999).³⁸

Avrupa Parlamentosu Genişleme Grubu tarafından 2000 yılı başlarında hazırlanan “Türkiye ve Avrupa ile İlişkiler” raporunda şöyle denilmektedir:

“1998 yılının başında Kürt sığınmacıların bazı AB ülkelerine gelmesi sonrasında, AB Kurumları Türk Hükümetinden Kürt halkına uyguladığı baskılara siyasi bir çözüm bulmasını istedi; Türkiye’den, Kuzey Irak’taki askeri operasyonlarını durdurması istendi. Avrupa Parlamentosu, 15 Ocak 1998 tarihli kararıyla, bu sorunun çözümü için uluslararası düzeyde girişimde bulunması için Avrupa Birliği’ne çağrıda bulundu ve Konsey’e ve üye devletlere de Kürtlere karşı insan

³⁷ European Parliament, *Resolution on the Death Sentence on Mr. Öcalan and the Future of the Kurish Question in Turkey*, (B5-0006, 0012, 0018, 00230 and 0026/99), 22.07.1999.

³⁸ European Parliament, *State of Relations Between Turkey and the European Union*, (B5-0120, 0124, 0129 and 0140/1999), 06.10.1999.

hakları ihlalleri sorununu Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nda gündeme getirmeleri çağrısını yaptı" (10.02.2000).³⁹

Bu kararda da görüldüğü gibi Avrupa Parlamentosu, adeta siyasi itici bir güç gibi AB'nin diğer organlarını harekete geçirmek için Konseye ve üye devletlere Kürtlere karşı insan hakları ihlalleri olduğunu iddia etmekte ve bu sorunun başta BM İnsan Hakları Komisyonu'nda gündeme getirme çağrısını yapmaktadır. Böylece olaya *uluslararası siyasi boyut kazandırma çabası* içindedir. Hâlbuki azınlıklar konusunda bugüne kadar en kapsamlı çalışmaları yaptıran Birleşmiş Milletlere göre, *ülkelerin toprak bütünlüğü ve egemenlikleri esas alınmalıdır. Gerek insan hakları, gerekse de azınlıklar konuları bu temel üzerine inşa edilmelidir.* Kaldı ki, AGİK Helsinki Sonuç Belgesi'ndeki *"Kimlerin azınlık sayılacağına, belgeyi imzalayan devletin kendisi karar verecektir"* ilkesi ve egemen devletlerin ülke bütünlüğünü açıkça güvence altına alan yasalar varken; değil sanal azınlıkları yaratılması, millî azınlıklara dahi ülkenin bir bölümünde bağımsız bir devlet kurma hakkı tanınması, egemen devletlerin toprak bütünlüğüne saygı ilkesiyle bağdaşmamaktadır.⁴⁰ Yani, başta AP olmak üzere insan hakları ve azınlıklar bağlamında AB'nin Türkiye'ye yönelik tutumu ve aldığı kararlar BM'nin temel ilkesi ile de çelişki içindedir.

Bir başka AP kararında sözde Kürt sorununun demokrasi ve insan hakları bağlamında Kopenhag Kriterleri'yle ilişkilendirilerek bu zemine kaydırıldığı görülmektedir: *"Türkiye'nin AB'ne üyeliği görüşüyle bir plan doğrultusunda Kopenhag kriterlerini yerine getirecekse, Kürt sorununun çözüme kavuşturulmasının hayati önemde olduğunu vurgular"* (10.02.2000).⁴¹

Artık teröristleri koruyup kollamaya kadar uzanan tutumuyla⁴² terör örgütü PKK üyelerinin de katılımıyla Avrupa Parlamentosu çatısı altında düzenlenen toplantıların birinde, yine sözde Kürt sorunu ele alınarak propagandası yapıldı. PKK adına Avrupa sözcüsü Cevdet Ahmet'in, hami rolünde Madam Mitterand ve Yeşiller Milletvekili Ozan Ceyhun'unda katıldığı, AP içinde temsil edilen hemen her gruptan bir temsilcinin bulun-

³⁹ European Parliament, *Secretariat Working Party Task-Force "Enlargement", Turkey and Relations With the European Union*, Briefing No., PE 167.407/rev. 3, Luxembourg, 10 February 2000.

⁴⁰ 1 Ağustos 1975 yılında kabul edilen ve Türkiye'nin de imzaladığı AGİK Helsinki Sonuç Belgesi'nin hazırlık çalışmaları sırasında yapılan müzakereler de oldukça tartışmalı geçmiştir. Müzakerelerde, BM Sözleşmesi'nin sanal değil, kabul edilmiş millî azınlıklar için söz konusu olan kendi kaderini tayin hakkı, self determinasyon, ilkesinin devletin ülke bütünlüğünü ihlal etmeyeceği ve dolayısıyla bölünme hakkını içermediği açıkça belirtilmiştir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Komisyonu ve Mahkemesi'nin içtihadında da *"AİHS'nin hiçbir şekilde özel statü sağlamaya yönelik taleplere alet edilemeyeceği"* belirtilerek, *"egemen bir devletin, sınırları içinde yaşayan millî azınlıkların self determinasyon isteklerine ilişkin başvuruları kategorik olarak"* reddedilmektedir. Sadi Somuncuoğlu, *a.g.e.*, s. 124.

⁴¹ European Parliament, *Secretariat Working Party Task-Force "Enlargement", Turkey and Relations With the European Union*, Briefing No., PE 167.407/rev.3, Luxembourg, 10 February 2000.

⁴² Bu hususta bkz: Muharrem Bayraktar, *Batının Kanatları Altında PKK*, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, 2009.

duğu toplantıda AB'den dört istekte bulunuldu: “Abdullah Öcalan'ın tutukluluk şartlarının normalleştirilmesi ve iyileştirilmesi; İdam cezasının kaldırılması için Türkiye'ye baskı yapılması; Kürt sorununun bir an önce siyasi çözüme kavuşturulması; Kürt sorununun Türkiye'nin AB'ye katılımı açısından ön koşul olarak gösterilmesi.”⁴³ Nitekim bu isteklerin tümü bir şekilde işleyen kamu diplomasisi mekanizmaları sonucunda Türkiye tarafından karşılanmaya çalışılmaktadır.

Yine bir başka AP kararında, sanki Türkiye'nin sınırları dışında yaşayan yabancı bir yermiş gibi, resmen ayrımcılık yapılarak şu ilginç ve düşündürücü karar alınmıştır: “Türk yetkililerine, Kürt toplumunun siyasi temsilcileriyle, özellikle de ülkenin Güneydoğusundaki kentlerin belediye başkanlarıyla, diyaloga girmeleri çağrısında bulunur” (15.10.2000).⁴⁴

Bu gelişmelere bağlı olarak, AP Parlamenterlerinden Matti Wuori tarafından kaleme alınan ve Genel Kurul tarafından kabul edilen “Dünyada İnsan Hakları 2000 Raporu ve buna bağlı Tavsiye Kararı”nda Türkiye'nin AB üyelik kriterlerini yerine getirilebilmesi için ülkenin güneydoğusunda yaşayan Kürt toplumunu ve azınlıkların siyasi sorunlarına çözüm bulması gerektiği belirtilmiştir.⁴⁵

Uluslararası Arenada Ortak Bir Azınlık Politikası Yok

Uluslararası ilişkilerde, uluslararası antlaşma, sözleşme veya bildiri-lerin hiçbirinde net bir azınlık tarifinin bile yapılamadığı bir ortamda; ne Birleşmiş Milletler, ne de devletler, gerek azınlıkların tarifi, gerekse de uygulama konusunda henüz ortak bir sonuca varamamışken⁴⁶, Avrupa Birliği'nin bazı platformları ve yetkili kişileri, tarihi ve ilmi hiçbir dayanağı olmadan Türkiye'de azınlıklar yaratmış ve bunun propagandasını yapmıştır. Bu bağlamda, başta yukarıda sadece bazılarının yazıldığı AP kararları olmak üzere Türkiye'den birtakım taleplerde bulunulmuştur.

Diğer taraftan, Avrupa Konseyi ulusal azınlıklar hakkında Avrupa genelinde mevcut ve yürürlükte olan en önemli sözleşmeyi yaratmasına

⁴³ Güven Özalp, “Brüksel”, *Milliyet*, 7 Ekim 2000.

⁴⁴ European Parliament, *European Parliament Resolution on the 1999 Regular Report From the Commission on Turkey's Progress Towards Accession*, (COM (1999) 513-C5-0036/2000-2000/2014 (COS)), 15.11.2000.

⁴⁵ Duygu Leloğlu, *Radikal*, 6 Temmuz 2001.

⁴⁶ Üstelik bahse konu olan azınlıklar, tümüyle kabul edilmiş milli azınlıklar olmasına rağmen, milli azınlıklara ait olduğu söylenen hak ve özgürlükler konusunda da net, kesin ifadeler kullanılmayan bu belgelerin tamamında, hak ve özgürlüklerin devletlerin eşitliği, toprak bütünlüğü ve siyasi bağımsızlığı aleyhine kullanılmayacağı vurgulanmış, böylece azınlık gruplarının ayrı bir devlet kurma, siyasi otonomi ve özerklik gibi taleplerle ortaya çıkmaları engellenmiştir. Yüksek ahlaki, insani ve hukuki değerler üzerine inşa edildiği öne sürülen, ancak izlediği politikalar ile altında imzası olan uluslararası antlaşma ve sözleşmeleri dikkate almadığını gösteren AB'nin, Türkiye'ye karşı iyi niyetli davrandığından söz etmek mümkün müdür? Sadi Somuncuoğlu, *a.g.e.*, s. 133; Ayrıca bkz: Prof. Dr. Tekin Akıllıoğlu (yayına hazırlayan), *İnsan Haklarının Korunması Alanında Uluslararası Temel Belgeler*, Bilgi Yayınevi ve SBF İnsan Hakları Merkezi Ortak Yayını, Genişletilmiş 3. Basım, Ankara, 1995.

rağmen, Avrupa devletleri “azınlık” kavramı konusunda anlaşamadıklarından, bu kavramın net ve müşterek bir tanımı bile bugüne kadar yapılamamıştır. Ayrıca, Avrupa Konseyi bu konuda üye devletlere de geniş yetki marjı tanımaktadır. 1995 yılında imzaya açılan “Avrupa Ulusal Azınlıkları Koruma Çerçeve Sözleşmesi”, bugüne kadar Avrupa Konseyi üyesi 47 devletten 39’u tarafından imzalanıp onaylanmıştır. Sözleşmeyi imzalayıp henüz onaylamamış 4 devlet vardır ki bunlar Belçika, Yunanistan, İzlanda ve Lüksemburg’dur. Sözleşmeyi henüz ne imzalayıp, ne de onaylamış devletler ise Fransa, Türkiye, Monako ve Andora’dır. Fransa ve Türkiye, “ulusal azınlık” kavramını kabullenmedikleri için sözleşmeyi imzalamamışlardır.⁴⁷

AB, ülkesinde uluslararası anlaşmalarla belirlenen resmi azınlıkları bulunan, üyeleri olan Yunanistan ve Bulgaristan’ın bile taraf olmadığı, Türkiye’nin ise tıpkı Fransa gibi çekince koyarak imzaladığı BM Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi’ni, Katılım Ortaklığı Belgesi’nin orta vadeli öncelikleri arasına koyarak, ön şartlardan birisi haline getirmişti. Yunanistan, Lozan Antlaşması’na rağmen, Batı Trakya’daki Türkleri yok saymakta, Türk adı geçen tüm dernek, lokal ve okulları kapatmakta, kendi müftülerine seçme hakkını bile vermemektedir. Batı Trakya’da yaşayan Türk azınlığına Yunanistan’ın resmi çevreleri *Türk* demek istememektedirler.⁴⁸

Konumuz açısından dikkatlerden kaçmaması gereken önemli bir noktada da, AB üye ülkeleri içinde azınlıklara yönelik uygulamalarında birbirinden farklı olduğu gerçeğidir.⁴⁹ Mesela, Almanya İçişleri Bakanı Otto Schily, Süddeutsche Zeitung’a verdiği demeçte, Türklerin Alman Toplumuna uyumu konusunda “*En iyi uyum şekli asimilasyondur*” diyebiliyor. Schily, Almanya’da Südet, Frizya, Rumen ve Danimarka azınlığının dışında, yeni azınlıklar oluşturulmasına karşı olduklarını dile getirerek, ülkede geçerli yasalara göre, söz konusu yasal azınlıkların dillerinin desteklendiğini belirtiyor. “*Südetler Orta Almanya Radyosu’nun (MDR) yayın yaptığı bölgede televizyon programlarını iki dilde izleme olanağına sahip-ler. Türkler ise radyo ve televizyon aidatı ödedikleri halde bundan yoksunlar. Türkler neden böyle bir olanak sağlanmıyor?*” sorusuna, “*Hayır, hayır. Uyumun hedefi Alman kültürüne çekmektir insanları. Mümkün olan her dili destekleyemeyiz. Ayrıca böyle bir şey kaosa sürükler*” yanıtını veriyor. Bakan Schily,

⁴⁷ 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü Balkanlar-Kıbrıs Araştırma Grubu, “Avrupa Konseyi Kıbrıslı Rumları Kızdırdı”, 15 Ekim 2010, <http://www.21yzyte.org/tr/yazi.aspx?ID=5734&kat=32>.

⁴⁸ “Genellikle dili dönmüyor Yunanlıların Türk demeye, Müslüman demeyi yeğliyor” diyen Herkül Millas’a göre, Batı Trakyalı Türkler Türk demek, Yunanlıları genellikle şaşırtmakta, bu azınlığın bu isimle nitelendirilmesini yadırgamakta ve rahatsız etmektedir. Bkz: Herkül Millas, *Türk-Yunan İlişkilerine Bir Önsöz*, Kavram Yayınları, s. 123, İstanbul, 1995.

⁴⁹ Murat Saraçlı, *Avrupa Birliği ve Türkiye’de Azınlıklar*, Lotus Yayınevi, s. 15, Ankara, 2007.

“Ben birinci dili Türkçe olan homojen bir Türk azınlığı oluşmasını istemiyorum. Türkler bizim kültür alanımızda büyümeli. Anadilleri Almanca olmalı. Birbirimizi yanlış anlamamak için; ben farklı kültürler arası salahiyetin oluşmasından yanayım. Hiç kimse kökenini de inkâr etmek mecburiyetinde kalmamalıdır”

dedikten sonra o halde Türkler Almanların değerlerini ve geleneklerini mi benimseyecekler? şeklindeki soruya *“Asimilasyonun kelime anlamı birbirine benzemektir. Bu farklı biçimde gerçekleşebilir. Ama sonuçta insanlar ortak bir kültürde birbirine benzer”* diyebiliyor.⁵⁰

Diğer taraftan, bazı Avrupalıların planladığı ise, Türk Milletini etnik kökenlere göre parçalama ve bölme girişimleridir. Kamuoyu oluşturma ve propaganda faaliyetleri ekseninde bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi adı altında bölücülük teşvik edilerek Türk Milletini etnik ve dini kimliğine göre saflaştırma ve ayırıştırma stratejisi uygulanmaktadır. Böylece Türklük kavramının içi boşaltılarak, sanal azınlıklar yaratılması tehlikesi söz konusudur. AB'nin bu girişimleri sonucunda onaylanan Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin ve kabul edilen bazı yasaların olumsuz etkileri zaman içinde ortaya çıkacağı beklenmelidir. Bu bağlamda, Sadi Somuncuoğlu'nun da belirttiği gibi niçin Avrupalı Devletler, Fransa, İspanya, İngiltere vd., kendilerine mozaik değiliz, monoblok-tek parçayız diyorlar da, bize gelince siz *“çok kültürlü”* ve *“mozaik”*siniz diyorlar? İnsan haklarını ileri sürerek, etnik grupların, egemenliğimize ortak yapılmasında ısrar ediyorlar? Niçin bizim yetkili ve yetkisiz işbirlikçiler, *“çok kültürlülükle ve mozaik”* olmakla övünüyor, *“farklılıkların zenginliğimiz”* olduğunu ısrarla tekrarlıyor? Türkiye'nin 36 etnik parçadan meydana geldiğini vurgulayıp etnik gruplara dayalı bir rejim kurmanın adına *“demokratikleşme”* diyorlar?⁵¹ sorularının üzerinde durulup irdelenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, Türkiye'nin tarih ve kültür temelli Atatürk'ün de tanımladığı Türk Milleti algılaması ekseninde ulusal çıkarları doğrultusunda kamu diplomasisi politikaları üretmesi hayati bir önem arz etmektedir.

⁵⁰ Almanya İçişleri Bakanı Otto Schily, Süddeutsche Zeitung'a verdiği demeç için bkz: Ahmet Külahçı/Berlin, “Schily: En İyi Uyum Asimilasyondur”, *Hürriyet*, 28 Haziran 2002.

⁵¹ Sadi Somuncuoğlu'na göre; bugün eskiden adına *“düveli muazzama”* denilen Haçlıların kışkırttığı etnik bölücü terörün nelere mal olduğu bütün açıklığı ile ortadayken insanlığa karşı işlenen suçlardan sayılan kanlı terör medyada, ülkenin her yerinde, hatta TBMM'de savunulabiliyor. Her vesileyle *“etnik milliyetçiliğe”* karşı çıkıyormuş gibi görünenlerin, aslında elleri kardeş kanına bulanmış bu hainleri meşrulaştırdıkları, alenen pazarlığa girdikleri de biliniyor. Benzerine hiçbir ülkede rastlanmayacak bu duruma karşı, kamuoyunda yeterli tepkinin olmayışı ise hayret vericidir, sosyolojik açıdan incelenmelidir. Tabii burada akla, yerli-yabancı, yetkili-yetkisiz çevrelerin yürüttüğü, zihin karıştırıcı psikolojik harekât geliyor. Sanki *“etnik”* temelli egemenlik talebine evet denilmesi gerekiyor ve bu yapılmadığı için devlete ve millete *“silah çekilmesi”* normalmiş gibi gösterilmeye çalışılıyor. Hem de dünya ve Avrupa gerçeği gizlenerek. Bunun için *“Kiblegâh”* (!) yapılan AB ülkelerindeki etnik durumun rakamlarla analiz edildiği kaynak için bkz: Sadi Somuncuoğlu, “AB'de ve Türkiye'de Etnik Siyaset”, *Yeniçağ*, 29.11.2008.

AP'nin başta Kürtler olmak üzere, Türk Milletine yönelik bu tutumunun AB'nin diğer kurumlarınca da desteklenmesi önemli bir husustur. Mesela, Türkiye'de yerel ve bölgesel özerkliği dayatan, demokratik federasyonu ima eden AB, Güneydoğu'dan açıkça Kürdistan diye söz eden AB Bölgeler Komitesi Genel Kurulunda, Türkiye Raporunu onaylayıp diğer kurumlarında dikkatine sunarak kamuoyu oluşturabiliyor. Örneğin bu raporda, Türkiye'yi etnik ve dinsel azınlıklara dayalı bir federasyona doğru götürmek istediği izlenimi veren AB; günümüzde tartışılan yerel ve bölgesel özerkliği aslında resmen 2005 yılında istemişti.⁵²

Avrupa cephesinde bu gelişmeler olurken aynı tarihlerde Türkiye'de, başkanlığını Şeyh Sait'in torunu Abdülmelik Fırat'ın yaptığı Hak ve Özgürlükler Partisi'nden bir grup, elde megafon, Diyarbakır'ın Ofis semtinde Kürt Federasyonu için imza toplayıp, 3 Ekim görüşmelerinden hemen önce bunu AB ülkelerine gönderiyordu. Diyarbakır il başkanı Halis Nezan imza kampanyasının amacının Irak benzeri federatif bir yapının Türkiye'de de kurulması olduğunu söyleyerek isteklerini şöyle sıralıyordu:

*"Yıllardır Kürt, Kürdistan kelimesi telaffuz edilemiyordu. Biz Kürt ana diliyle ilköğretimden üniversite sonuna kadar eğitim yapılmasını istiyoruz... 1960 darbesinden sonra birçok Kürt yerleşim biriminin değiştirilen isimleri geri verilmeli. AB ülkelerinin birçoğunda federal bir yapı vardır. Ayrıca Türkiye burnumuzun dibindeki 100-200 bin nüfuslu Kıbrıs için federasyon istiyorsa, 20-25 milyon nüfusu bulunan Kürtlerin de bu tür masumane talebini karşılamalıdır."*⁵³

Sadece bu örnekte bile görüleceği üzere, Türkiye'de tam bir kavram patolojisi yaşatılmaya çalışılıyor. Hâlbuki Türkiye'de tarihsel ve bilimsel olarak olmayan bir etnik çatışma⁵⁴ her türlü vasıta denenerek zorla dayatılıyor. Devletin bölücü isteklere göre, demokrasi ve insan hakları adı altında Cumhuriyetin değerlerine ve Türk Anayasasını yok saymaya yönelik etnik temelde yeniden yapılandırılması talep edilebiliyor. Hâlbuki Türk Anayasası'nın 10. maddesine göre; *herkes dil, din, etnik, mezhep vb. ayırmaksızın kanun önünde eşittir, hiçbir kimseye, zümreye imtiyaz tanınmaz*. Sadece Kürtlere birtakım haklar verilmesi ve ayrımcılık sağlanması konusu başlı başına Anayasaya aykırı bir durum oluşturmaktadır. Bu bağlamda Türkiye kamuoyuna da bu hususlar ısrarla vurgulan-

⁵² "Özerklik İstendi Sıra Devlette!", *Yeniçağ*, 9.07.2005.

⁵³ "Megafonla Kürt Federasyonu Talep Ediyor", *Hürriyet*, 17.07.2005. Nezan topladıkları imzaları 3 Ekim 2005 müzakere tarihinden önce AB yetkili organları, Birleşmiş Milletler, AB'nin Türkiye'de bulunan 25 ülke büyükelçisi ile TBMM'ye verip federasyonla ilgili taleplerini dile getireceklerini söyledi.

⁵⁴ Etnik kimlik olgusu ve etnik çatışmaların nasıl meydana geldiği hususunda analitik bir çalışma için bkz: Muzaffer Ercan Yılmaz, "Ethnic Identity and Ethnic Conflicts", *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, Sayı: 21, Temmuz-Ağustos-Eylül 2010, ISSN: 1694-528X (www.akademikbakis.org), Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Resmi İnternet Sitesi: <http://www.turan.org.tr/default.asp?>, (erişim: 20 Ağustos 2011).

malıdır. Ayrıca bugün Türkiye, yıllarca kamu diplomasisine önem vermenin getirdiği sorunlarla boğuşmaktadır ve bu sorunların en büyüğü yabancı kamuoyu tarafından tanınmamak değil, yanlış tanınmak ve kendini dünyaya iyi ifade edememektir. Türkiye'de devletin dominant yapısı nedeniyle ülkeler arasında, devlet ve hükümet başkanları nezdinde yürütülen ilişkilerin diplomasi bağlamında yeterli olduğu düşünülmektedir. Ancak değişen diplomasi anlayışı ve yumuşak gücün uluslararası ilişkilerde öne çıkması, direkt kamuoylarına yönelik faaliyetleri zorunlu hale getirmiştir. Türkiye bilimsel ve tarihsel bakımdan güçlü olduğu konularda aktif lobicilik faaliyetleri ve kamu diplomasisi uygulamaları geliştirmek zorundadır.

Nitekim, National Branding konusunda uzman Simon Anhalt'in Türkiye örneğinden yola çıkarak söylediği gibi eğer bir ülke kendi algısını ve itibarını yönetmezse, itibarı kendi doğal ritmiyle ilerlemekte, başkaları tarafından yönetilir hale gelmektedir.⁵⁵ Gerçekten de Kürt meselesinde olduğu gibi, Türkiye'nin itibarını zedeleyen Ermeni soykırımı iddialarında, Kıbrıs meselesinde ve haklı olduğu daha pek çok ulusal konularda Türkiye kendini dünyaya anlatmakta sorun yaşamakta ve ülkenin prestiji büyük darbe almaktadır. Bu bağlamda, kamu diplomasisindeki yetersizlik dış politikada, özellikle Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde Türkiye'nin önünü kapatmakta ve türlü sıkıntılara katlanmak zorunda bırakmaktadır. Diğer taraftan, Avrupa Birliği üyesi ülkeler de Türkiye'yle ilgili karar alırken halklarının düşüncelerini, Türkiye'ye bakış açılarını göz önünde bulundurmaktadırlar. Siyasilerin kendilerini seçen toplumun kararlarını dikkate alması demokrasinin bir gereğidir. Dolayısıyla, o ülkelerin halklarını hazırlamak, kafalarındaki önyargıları gidermek ve Türkiye'nin gerçek yüzünü ortaya koymak Türkiye için çok büyük önem taşımaktadır. Bunun dışında komşu ülkelerin halklarının birbirlerine sempati duyabilmeleri, birbirlerine karşı düşmanlık duygularından uzak durabilmeleri yine etkin bir kamu diplomasisi neticesinde elde edilebilmektedir.⁵⁶

Sonuç

Kamu diplomasisini en basit ifadesiyle, bir hükümetin veya uluslararası aktörün başka bir ulusun halkını ve aydınlarını, bu ulusun politikalarını kendi avantajına döndürmek amacıyla etkilemeye çalışmasıdır

⁵⁵ Ozdem Sanberk - Hakan Altınay, "Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç", *Sabah*, 8 Ocak 2008, Bkz. arsiv.sabah.com.tr/2008/01/08/haber, (erişim: 25 Ağustos 2011).

⁵⁶ Uluslararası ilişkiler açısından, bir devletin sınırları dışında yaşayan ortak din, dil, soy, tarih ve kültür gibi ortak değerlere sahip vatandaşlarının bulunması kamu diplomasisini yürütmeyi de kolaylaştırmaktadır. Ancak, bu durumu bazen dezavantaj haline de gelebilmektedir. Avrupa kamuoyunda Türkiye'nin imajı ve AB üyeliği, Almanya, Avusturya, Danimarka, Fransa gibi ülkelerde yaşayan yoğun Türk nüfusu ile ilişkilendirilmektedir. Göç ve entegrasyon sorununun olumsuz yansımaları da Türkiye'nin AB sürecinde kendini göstermektedir. Detaylar için bk: Emine Akçadağ, "Dünyada ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi", *Kamu Diplomasisi Enstitüsü*, <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/emineakcadag.pdf>, (erişim: 30 Mayıs 2011).

şeklinde tanımladığımızda; AB'nin amacının, demokrasi, özgürlükler ve insan hakları gibi kulağa hoş gelen kavramları birer yumuşak güç unsuru olarak kullanıp, Türkiye'yi kültürler, dinler ve ırklar mozaiki haline getirmeye çalıştığını da söylemek mümkündür. Böylece, küreselleşmenin büyük bir ivme kazandığı günümüz uluslararası ilişkilerinde, Türkiye'nin türlü zorluklarla Lozan'da kurulmuş dengesinin bozulması ve rahatlıkla Batının çıkarları doğrultusunda kullanılabilecek veya şekillendirilecek kıvama getirilmesi de söz konusu olacaktır. Bu çerçevede, *birakın yapsınlar, bırakın etsinler* mantığıyla işleyen sistemde, etnik ayrılık temelinde bölünmenin hukuksal altyapısı oluşturulmak istenebilir. Farklılıklar öne çıkarılarak kültürel zenginlik adıyla üniter Türk millî devletinin yapısı, etnik temelde ayrıştırılmaya ve kültürel farklılıklar siyasallaştırılmaya çalışılabilir. Bu noktada, AB'nin Türk halkına ve bazı aydınlarına uyguladığı kamu diplomasisi yoluyla Türkiye'de tam bir kavram ve kafa kargaşası yaratılarak devletin bölücü isteklere göre demokrasi adı altında yeniden yapılandırılması talep edilebilir. Nitekim Avrupa Parlamentosu çatısı altında alınan kararlar, düzenlenen oturumlar bu isteklerin fikri ve siyasi alt yapısını oluşturmaktadır. Avrupa'da çeşitli platformlarda insan hakları ve demokrasi bağlamında ele alınan konular, Türkiye üzerinde bir baskı unsuru olarak kullanılma çabası içinde olduğu görünümü vermektedir. Bu çalışmada birkaçını ele aldığımız Avrupa Parlamentosu çatısı altında Türkiye aleyhine sayısız toplantı, konferans ve oturumlar eşgüdümlü olarak yapıldığı ve çeşitli kararların çıkarıldığı tespit edilmiştir.

Türkiye üzerine oynandığı iddia edilen küresel oyunların bir parçası olan siyasi Kürtçülük programlarının uygulanması bağlamında alınan kararların ve politikaların incelenmesi, konunun anlaşılması ve dış boyutu açısından oldukça önemlidir. Bazı çevrelerin iddia ettiği AB'nin Türkiye'nin etnik merkezli bir federal yapıya doğru dönüştürülmesini desteklediği tezi dikkate alınmalıdır. Esasında *terör sorunu*, özellikle son zamanlarda "*Kürt Sorunu*" diye adlandırılmaya başlanmış ve böylece bu sorun etnik temellere oturtulmuştur.⁵⁷ Bu bağlamda Kürt Sorunu, adeta 100 yıl önce Türk devletinin Balkanlarda Rumlarla, Yunanlılarla ve Doğu'da Ermenilerle hatta Araplarla yaşadıklarının tekerrürü gibidir ve aslında bir bakıma uluslararası bir meseledir. Esasında Türkiye'de var olan sorunun etnik merkezli bir Kürt sorunu değil, siyasal merkezli bir Kürtçülük sorunu olduğu gerçeği unutulmamalıdır.⁵⁸

⁵⁷ Esasında varolan sorunun "*Kürt Sorunu*" olarak adlandırılmamasının neden daha mantıklı olduğunu tarihten de yararlanarak açıklamaya çalışan ve günümüzde gelinen noktada meselenin nasıl çözülebileceğine dair önerilerde bulunan çalışma için bkz: Serhan Ünal, "*Kürt Sorunu ve Çözüm Önerileri*", *Akademik Bakış, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, Sayı: 18, Ekim-Kasım-Aralık 2009, ISSN:1694-528X, <http://akademikbakis.org/18/1cozum.htm>.

⁵⁸ Ümit Özdağ, *PKK Terörü Neden Bitmedi, Nasıl Biter?*, Kripto Kitaplar, 4. Baskı, s. 32, Ankara, 2009.

Kürt sorununda olduğu gibi, Türkiye'nin kamu diplomasisine ayrı bir önem vermesi gerekmektedir. Günümüzde uluslararası toplumu etkilemenin ve yönlendirmenin en önemli araçlarından biri olan kamu diplomasisi, bir ülkenin çıkarlarını savunma, meşruiyet sağlama ve dış kamuoyu oluşturma anlamında en etkili araçlarından biridir. İletişimin küreselleştiği dünyamızda her ülkenin bu araçtan en verimli şekilde yararlanmaya çalışması doğaldır. Kendini iyi ifade edemeyen, yanlış algılanan ve hakkında ön yargılara sahip olunan Türkiye de bu yeni diplomasi alanını göz ardı etmemeli, sahip olduğu yumuşak güç kaynaklarını iyi değerlendirmelidir.

Kaynaklar

Arslan, Ali, *Efendi ve Uşak Avrupa Birliği-Türkiye İlişkileri*, İskenderiye Yayınları, İstanbul, 2008.

Avar, Banu, *Hangi Avrupa?*, Truva Yayınları, 3. Baskı, Ocak, İstanbul, 2008.

Akyol, Taha, *Ama Hangi Atatürk*, Doğan Egmont Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul, Şubat 2008.

Akıllıoğlu, Tekin, (yayına hazırlayan), *İnsan Haklarının Korunması Alanında Uluslararası Temel Belgeler*, Bilgi Yayınevi ve SBF İnsan Hakları Merkezi Ortak Yayını, Genişletilmiş 3. Basım, Ankara, 1995.

"AP'den Küstah Bildiri", *Yeniçağ*, 30.10.2008.

Avcıoğlu, Doğan, *Milli Kurtuluş Tarihi 1838'den 1995'e*, Cilt: 1, Tekin Yayınevi, s. 35-36, İstanbul, 1996.

Bacinoğlu, Taner, "Türkiye'de Alman Vakıflarının Marifetleri", *Cumhuriyet*, 06.07.1999.

Bayraktar, Muharrem, *Batının Kanatları Altında PKK*, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, 2009.

Cull, Nicholas J., *Public Diplomacy: Lessons From the Past*, Figueroa Press, Los Angeles, 2009.

Çitlioğlu, Ercan, *Ölümcül Tahterevalli Ermeni ve Kürt Sorunu*, Destek Yayınları, 5. Baskı, Ankara, Mart 2009.

Demir, Vedat, "Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Komşu Ülkelerle İlişkilerine Katkısı", *Kamu Diplomasisi Enstitüsü Institute of Public Diplomacy* <http://www.siyasaliletisim.org/pdf/kamudiplomasisiveturkiyeninkomsulari.pdf>, (erişim: 15.05.2011).

Evren, Gürbüz, *Avrupa Birliği Sürecinde Kürtçülük*, Truva Yayınları, İstanbul, Mayıs 2007.

Erboz, Fatih, "Türkiye'ye Kin Kustular", "Brüksel'de İftira Yarışı", *Yeniçağ*, 15.10.2008.

Erboz, Fatih, "Atatürk'e Dil Uzatana Soruşturma", *Yeniçağ*, 30.10.2008.

Erboz, Fatih, "Mecliste Bölücülük Broşürü", *Yeniçağ*, 30.10.2008.

European Parliament, *Resolution on the Human Rights Situation in Turkey*, (B4-1530/rev., 1534 and 1559/95), 13.12.1995.

European Parliament, *Resolution on the Situation in Turkey and the Offer of a Ceasefire Made by the PKK (B4-0060, 0076, 0086 and 0089/96)*, 18.01.1996.

European Parliament, *Resolution on Human Rights and the Situation in Turkey, (B4-0769, 0797, 0820 and 0828/96)*, 20.06.1996.

European Parliament, *Resolution on the Political Situation in Turkey, (B4-0986, 0987, 0988, 0989, 0990/96 and B4-0991/96)*, 19.09.1996.

European Parliament, *Resolution on the Commission Reports on Developments in Relations With Turkey Since the Entry Into Force of The Customs Union (COM (96) 0491-C4-0605/96 and COM (98) 0147-C4-0217/98)*, 17.09.1998.

European Parliament, *Resolution on the Death Sentence on Mr. Öcalan and the Future of the Kurdish Question in Turkey, (B5-0006, 0012, 0018, 00230 and 0026/99)*, 22.07.1999.

European Parliament, *State of Relations Between Turkey and the European Union, (B5-0120, 0124, 0129 and 0140/1999)*, 06.10.1999.

European Parliament, *Secretariat Working Party Task-Force "Enlargement", Turkey and Relations With the European Union*, Briefing No. PE 167.407/rev.3, Luxembourg, 10.02.2000.

European Parliament, *European Parliament Resolution on the 1999 Regular Report From the Commission on Turkey's Progress Towards Accession, (COM (1999) 513-C5-0036/2000-2000/2014 (COS)*, 15.11.2000.

Gök, Süleyman, "Kamu Diplomasisi Yoluyla Yeni Bir Türkiye Algısı", *Türkiye Uluslararası İlişkiler Çalışmaları, TUIÇ Akademi*, http://www.tuicakademi.org/index.php/kategoriler/turk-dis-politikasi/620-kamu-diplomasisi-yoluyla-yeni-bir-turkiye-algisi#_ftn1, (erişim: 18.04.2011).

Hocaoğlu, Durmuş, "2023 Senesinde Türkiye Mevcut Olmayabilir", *2023 Dergisi*, Sayı: 101, 15 Eylül 2009, <http://www.durmushocaoğlu.com/dh/yazi.asp?yid=5560536>, (erişim: 10.10.2010).

Hocaoğlu, Durmuş, "Türkler Vatanlarına Sâhip Çıkamıyor!", <http://www.durmushocaoğlu.com/dh/yazi.asp?yid=5518008>, (erişim: 25.02.2011).

Külâhçı, Ahmet, "Schily: En İyi Uyum Asimilasyondur", *Hürriyet*, Berlin, 28 Haziran 2002.

Laçiner, Sedat, "Türkiye-Avrupa İlişkilerinde Kültür ve Medeniyet: Tarihsel ve İdeolojik Kökenler", *Liberal Düşünce*, No: 13, Kış 1999.

Laçiner, Sedat, "Ayrılıkçı Televizyon Yayınlarında Dış Destek ve Nedenleri", *Journal of Turkish Weekly*, <http://www.turkishweekly.net/turkce/makale.php?id=57>.

"Lozan'ı Bir Kenara Bırakın", *Yeniçağ*, 06.04.2006.

Leloğlu, Duygu, *Radikal*, 6 Temmuz 2001.

"Megafonla Kürt Federasyonu Talep Ediyor", *Hürriyet*, 17.07.2005.

Millas, Herkül, *Türk-Yunan İlişkilerine Bir Önsöz*, Kavram Yayınları, İstanbul, 1995.

Özalp, Güven, *Milliyet*, Brüksel, 7 Ekim 2000.

Özdağ, Ümit, *PKK Terörü Neden Bitmedi, Nasıl Biter?*, Kripto Kitaplar, 4. Baskı, Ankara, 2009.

Özdemir, Ali Rıza, *Kart-Kürtler Sesleri Arasında Kaybolan Gerçek Kürtler ve Türklük*, Kripto Kitaplar, Ankara, 2009.

“Özerklik İstendi Sıra Devlette!”, *Yeniçağ*, 9.07.2005.

Poyraz, Emel, *An Analysis of the Political Relations Between the European Union and Russia (1990-2001)*, Marmara University European Community Institute EU Politics and International Relations M. A. Thesis, 2002.

Poyraz, Emel, “Tarihi Boyutuyla Avrupa Parlamentosu Ekseninde Ermeni Sorunu”, *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi, The Journal for South-Eastern European Studies*, Yıl: 2010, Sayı: 17, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 4962, İstanbul, 2011.

Saraçlı, Murat, *Avrupa Birliği ve Türkiye’de Azınlıklar*, Lotus Yayınevi, Ankara, 2007.

Somuncuoğlu, Sadi, *Avrupa Birliği Bitmeyen Yol*, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2002.

Somuncuoğlu, Sadi, “AB’de ve Türkiye’de Etnik Siyaset”, *Yeniçağ*, 29.11.2008.

Şimşir, Bilal, *Kürtçülük II 1924-1999*, Bilgi Yayınevi, İstanbul, Ocak 2009.

Tezel, Yahya Sezai, “AB’ye Üyelik Serüveninin En Zor Meselesi: Millî Bütünlük ve Kimlik”, *Türkiye Günlüğü*, Sayı: 80, Bahar 2005.

Türkdoğan, Orhan, “Osmanlı’da Kent Soylular ve Atıf Sistemleri”, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, Researches About The Turks All Around The World*, Yıl: 32, Cilt: 95, Sayı: 189, Kasım-Aralık 2010.

Türkdoğan, Orhan, *Kemalist Sistem ve Sosyolojik Yapısı*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2005.

Uğur, Mehmet, *Avrupa Birliği ve Türkiye Bir Dayanak/İnandırıcılık İkilemi*, Everest Yayınları, İstanbul, 2000.

Ünal, Serhan, “Kürt Sorunu ve Çözüm Önerileri”, *Akademik Bakış, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, Sayı: 18, Ekim-Kasım-Aralık 2009, ISSN: 1694-528X, <http://akademikbakis.org/18/1cozum.htm>, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.turan.org.tr/?part=icerik&gorev=oku&id=56>.

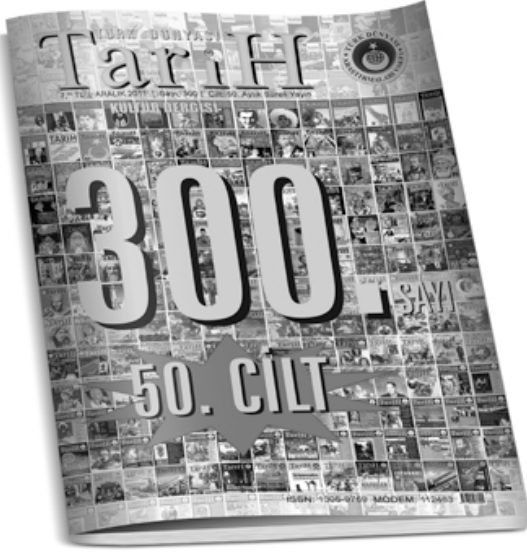
21. *Yüzyıl Türkiye Enstitüsü Balkanlar-Kıbrıs Araştırma Grubu*, “Avrupa Konseyi Kıbrıslı Rumları Kızdırdı”, 15 Ekim 2010, <http://www.21yyte.org/tr/yazi.aspx?ID=5734&kat=32>.

Yılmaz, Muzaffer Ercan, “Ethnic Identity and Ethnic Conflicts”, *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, Sayı: 21, Temmuz-Ağustos-Eylül 2010, ISSN: 1694-528X (www.akademikbakis.org) Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.turan.org.tr/default.asp?>

Türk Dünyası Tarih Kültür Dergisi

Ciddi, ilmi Tarih ve Türk Kültürü için gerçek kaynaktır.

300. Sayımızla 50. Cilt tamamlandı

Bu sayıdan seçmeler

- Mehter Müziği'nin Avusturya - Alman Müziğine Etkisine
Dr. Latif Çelik
- Osmanlı Devleti'nin Kabir Kazıcısı: İmparator I. Napolyon
Süleyman Kocabaş
- Bitmeyen Savaşların Mekanı: Çanakkale
Prof. Dr. Hacı Duran
- Tarih Penceresinden Oryantalizmin Üç Kuşağı
Yrd. Doç. Dr. Sait Başer

Bu sayıdan seçmeler

- Anadolu'nun En Eski Camisi: Diyarbakır Ulu Camii
Dr. İlhan Akbulut
- Kurtbaşı Altın Kalem Necdet Sevinç
Yrd. Doç. Dr. Namık Kemal Kurt
- Enver, Talat ve Cemal Paşalar'ın Son Faaliyetleri ve Ölümleri Nasıl Oldu?
Süleyman Kocabaş
- Türkler Kimlerdir?
Prof. Dr. Ruşen Dora